

Bakke, Marit
Konglefare 23 a
1343 Eiksmarka

Bpost

"Hamro Patrika"

Norge-Nepal foreningen
Postboks 155
3001 Drammen

MEDLEMSKONTINGENT:

Enkeltmedlem	kr 100,-
Familie	kr 150,-
Organisasjon	kr 300,-

Postgirokonto: 0802 420 2438

Program for møtet 10.april 1997:

- * Foreningens medlemmer viser lysbilder og deler sine minner og opplevelser i Nepal med oss andre. Det blir intet spesielt tema (naturen, huset, nepaleseren du møtte, bussturen, måltidet, en fin stund, en dårlig dag.....), men en uformell kveld der vi tar oss tid til å høre og se hva andre har opplevd i Nepal.
- * Kaffe/te og utlodning

Velkommen i Norge-Nepal foreningen!

Nr. 2, mars 1997

**Velkommen til møte
i Norge-Nepal foreningen
10. april 1997, kl.19.00
i Lektorenes Hus, Wergelandsveien 15, Oslo.**

**Tittel:
"Gylne øyeblikk i Nepal"**

**Foreningens medlemmer viser bilder og
forteller om sine minner og opplevelser i Nepal**

Neste møte blir 17. september 1997

NORGE-NEPAL FORENINGENS STYRE:

Navn:	Adresse:	Tlf. jobb	Tlf. privat
Marit Kleppa (leder)	Skøyenvei. 97, 0375 Oslo	22 31 36 91	22 52 10 31
Nikolai Arnø (kasserer)	Fossekallen 32, 3034 Drammen	32 24 64 13	32 81 86 39
Kirsten I. Greiner (red.)	Landingsvn. 84, 0767 Oslo	Faks og tlf: 22 14 11 01	
Ingela Flatlin (sekretær)	Tangenvei. 204, 1450 Nesoddtangen		66 91 29 08
David Durkan	Lars Muhles vei 10, 1300 Sandvika		67 56 56 34
Anuradha Gurung	Kristian Kølles vei 7, 1335 Snarøya		
Cathrine Reid	Bjerkebakken 78 b, 0756 Oslo		22 73 39 09
Shiva Km. Sitaula	Øyavn. 46, 1900 Fetsund		63 88 15 23
Harald Olav Skar	Øvre Smestad vei 16 c, 0378 Oslo	22 17 70 50	22 92 19 74
Sigrun Eide Ødegård	Schultz gt. 7, 0365 Oslo		22 56 78 86

PERSONER MED VERV UTENFOR STYRET:

Roy Friis (revisor)	Peiskrokvn. 8, 1482 Nittedal	22 93 71 04	67 07 69 08
Yngve Gauslå (valgkomité)	Gamlelinja 31 b, 1254 Oslo		22 62 22 96
Thronn Berge Larsen (valgkomité)	Dannevigsvn. 12, 0463 Oslo		22 71 98 73

STYRET ØNSKER ALLE NORGE-NEPAL
FORENINGENS MEDLEMMER OG HAMRO-
PATRIKA'S LESERE EN RIKTIG GOD SOMMER!

Referat fra medlemsmøtet 6. februar 1997

Omlag 50 personer møtte fram til Rinjan Shrestha's og Rita Koirala's foredrag "A journey to Damador Kunda in Upper Mustang". Rita og Rinjan er begge hovedfagsstudenter ved landbrukshøgskolen i Ås. I forbindelse med hovedoppgaven gjorde de feltarbeid i Damador Kunda: de utførte en vegetasjonsanalyse og kartla dyrelivet i området. Rita og Rinjan var de første til å dokumentere forekomsten av Wild Tibetan Sheep (nepalesisk "nayan") i Nepal, nettopp i Damador Kunda.

Via lysbilder fulgte vi de to på reisen som startet i Jomsom. Derfra bar det rett nordover inn i det "forbudte" området nord for landsbyen Kagbeni - den nordligste landsbyen tilgjengelig for turister uten spesiell tillatelse. Øvre Mustang-området er kategorisert som svært sårbart både økologisk og kulturelt. Grensen er satt til 1000 turister årlig og en ti-dagers trekking-tillatelse koster 700 US \$. Rita's og Rinjan's studie er et viktig bidrag til økt kunnskap om økologien i området.

Turen gikk gjennom små landsbyer og øde ørkenrelieffor før de nådde Damador Kunda etter ti dager. Her bodde de i to måneder, langt vekk fra nærmeste landsby fem dagers gange unna. Lysbildene viste mektige fjell, brusende elver og store øde vidder. I fjellsiden så vi små huler der mennesker bodde før i tiden. Vi fikk høre om Øvre Mustangs geologi, kulturelle aspekter ved landsbyer de reiste gjennom og hendelser som fant sted underveis.

Rinjan er til daglig Officer in Charge i ACAP i Lo-Manthang i Øvre Mustang-området. Turen innebar derfor også et besøk til Lo-Manthang og et møte med kongen og dronningen av Mustang. Rita underviser i botanikk ved Universitetet i Kathmandu.

Kvelden ble avsluttet med daal bhaat & kylling, laget av Niru Vamnes, Anuradha Gurung og Marit Kleppa.

Ingela Flatlin

Medlemsmøtet 10. april 1997

I forrige nummer inviterte vi foreningens medlemmer til å vise egne Nepal-bilder og /eller fortelle om sine opplevelser i Nepal. Responsen har så langt ikke vært overveldende. Styret kan selvfølgelig trå til med bilder og historier, men poenget var nettopp at vi skulle få anledning til å se og høre og prate om hva foreningens medlemmer har opplevd. Noen bilder og et par ord - mer kreves ikke! Kontakt Marit Kleppa eller Nikolai Arnø.

K.I. Greiner

Møte med Nepal's ambassadør i London

En del av styret i Norge-Nepal foreningen hadde nylig gleden av å møte Surya Prasad Shrestha, Nepal's ambassadør i London, som nå besøker de skandinaviske landene før han avslutter sin periode som ambassadør og returnerer til Nepal. Tilstede over en kopp te var også Bjørn Korsvold, Nepal's konsul i Norge, og Magne Berger-Nilsen som vi husker fra godt samarbeid under Reiselivsmessen i januar. Det ble utvekslet informasjon om våre respektive gjøremål, interesser og framtidsplaner i relasjon til Nepal.

K.I. Greiner

Til Hamro Patrika

Norge Nepal Foreningen

Hamro Patrika Nr. 1, 1997

"Misvisende om konflikten Nepal/Bhutan"

Av Sigmund Kvaløy Sætreng

Bortsett fra at Sætreng kommer med flere påstander som jeg må imøtegå, avleder han oppmerksomheten fra problemene i Bhutan ved å trekke fram problemer i Nepal. Selvsagt er det mange kritikkverdige forhold i Nepal, men som ikke har noe som helst forbindelse med det som foregår i Bhutan.

Jeg finner det nødvendig her å komme med en del faktiske opplysninger. Den maoistiske geriljavirksomhet som pågår i Vest-Nepal har overhodet ingen forbindelser eller sammenheng med bestemte etnisk-kulturelle grupper, men er politisk motivert og arbeider på tvers av folkegrupper. Så lenge jeg har kjent til dette har ingen etnisk tilnærmede verdier blitt eksponert av denne bevegelsen for å oppnå deres politiske mål. Deltagerne i denne bevegelsen er folk av alle slags nepalesere.

Gurkha-styrkene og den maoistisk bevegelsen i Vest-Nepal har heller ingen som helst felles mål, sammenheng eller forbindelser. Dette er en fullstendig feil opplysning Sætreng har kommet med. En kan ikke gå ut i fra at om noen tilfeldige ex-gurkha soldater deltar i bevegelsen (om det var tilfelle ville overraske undertegnede), betyr ikke det samme som at alle gurkha-soldater støtter maoistisk bevegelse i Nepal.

Sætreng trekker fram Rai og Limbu og andre etniske grupper som militant-voldelige, ja til og med som "voldelig anlagt". Mener han at det ligger i genene? På hvilket grunnlag kan han trekke fram at Rai og Limbu er mer voldelige/militante enn andre folkegrupper? Hva mener da Sætreng om atferden til f.eks. Khampaene i Tibet?

Det er en absolutt ærekrenkende og grunnløs påstand Sætreng her kommer med. Her trengs det betydelig utdyping og forklaringer før Sætreng kan beskyldte nepalesere som voldelig anlagte.

Uten å engasjere meg i debatten om årsak til konflikten mellom Nepal og Bhutan, vil jeg allikevel tro på at årsaken til konflikten ikke ligger i menneskelig anlagte egenskaper.

Jeg har heller ingen tro på Sætrengs forenklete idé om at tibetanske folk = buddhister = snille og ikke-buddhistiske nepalesere = slemme. Det er ganske sikkert at det finnes både snille og slemme individer og grupper i begge leire.

Til slutt må jeg si, slik jeg har kjent Sætreng som en person med adskillig kunnskap om buddhismen, at jeg er dypt sjokkert av slike påstander overfor bestemte grupper av befolkningen i Nepal.

Hem Gurung

NYTT FRA NEPAL

Nyhetene er basert på informasjon fremskaffet av Hem Gurung og Marit Kleppa fra Internett. Materialet er fritt oversatt og bearbeidet av Kirsten I. Greiner.

Nepal's regjering falt: Chand (RPP) ny statsminister

Kathmandu, 10. mars 1997 (Av Post Reporters, Headline News, Kathmandu Post)
I april 1990 måtte daværende statsminister i panchayat-regimet, Lokendra Bahadur Chand, gi fra seg makten. I dag ble han igjen utnevnt til statsminister i Nepal. Deuba's regjering kollapset forrige uke, etter at Deuba mislyktes i å vinne en avgjørende tillitsvoting i parlamentet. To Nepali Congress (NC)-representanter møtte ikke fram til votingen. Chand, parlamentarisk leder i Rastriya Prajatantra Party (RPP), satte straks i gang med manøvreringer og forhandlinger og han lyktes med å skaffe tilstrekkelig støtte, bekreftet i en erklæring overlevert kongen i dag. Chand må nå få parlamentets støtte via tillitsvoting innen en måned.

Selv om Chand offisielt var en del av Deuba's treparti-koalisjon, har han i praksis opphørt å tilhøre alliansen. Det siste året har hans RPP-fraksjon slått seg sammen med CPN-UML i to forsøk på å fjerne Deuba gjennom mistillitsforslag som ikke førte fram. 103 representanter stiller seg nå bak Chand: 10 partifreder, 90 CPN-UML representanter, 2 NSP-representanter (Nepal Sadbhavana Party) og 1 fra NWPP (Nepal Worker's and Peasant's Party). RPP-støttespillere inkluderer fire representanter som tidligere har støttet Deuba, men som nå bytter side og slår seg sammen med Chand. Det gjelder også de to fra NSP (den ene var sågar minister i Deuba's kabinett). Støtten til Chand kan øke i tiden som kommer, ettersom RPP-representantene Dr. P. C. Lohani og P. S. Rana yrer ønske om å returnere til Chand's leir. Lohani og Rana har vært sterke tilhengere av RPP-president Surya Bahadur Thapa. Thapa og Chand er bitre fiender og svært uenige om det meste i RPP, men Thapa gratulerer nå Chand med utnevningen.

På dagens krisemøte i NC fordømte man alliansen mellom UML og RPP, og beskyldte UML for å sette landet tilbake ved å akseptere en RPP-fraksjons lederskap. NC sier alliansen vil ha negativ innvirkning på parlamentariske verdier og ikke vil evne å gjennomføre noen utviklingsprogrammer på grunn av sprikende mål og arbeidsmetoder.

Til tross for at NC har hatt samtaler med alle partiene, ble forsøket på å opprette en mer stabil regjering knust da UML aksepterte Chand's RPP-fraksjon som alliansepartner. NC takker nå Deuba og hans kabinett for arbeidet med å "sikre demokratiske normer og verdier, og å trygge landets velferd". Et NC-medlem uttalte til pressen: "NC vil ikke drive noe spill for å fjerne den nåværende alliansen - de vil fanges i sin egen felle".

Hvem er statsminister Chand?

Kathmandu, 10. mars 1997 (Av Jogendra Ghimire, Headline News, Kathmandu Post)
Chand var den siste statsministeren i det partiløse panchayat-regimet som styrte Nepal i 30 år. Å dømme etter alle steinene som ble kastet mot statsminister Chand's Mercedes Benz i april 1990, var hans politiske karriere over. Chand møtte folkets, og spesielt ungdommens, opprør og sinne i vårdagene for snart syv år siden. Men Chand's klatring oppover den politiske karrierestigen har alltid vært rask og uforutsigbar, og nå erobrer han igjen landets øverste posisjon.

Etter et kort og lite vellykket forsøk som advokat, entret han i 1968 det offentlige som Deputy Pradhan Pancha for sin landsby Tandi i Baitadi. Samme år ble han medlem av District Assembly. Innen seks år var han valgt inn i nasjonalforsamlingen hvor han vant stadig sterkere støtte. Chand hadde aldri vært minister, men i 1983 vant han likevel striden om statsministerposten over Surya Bahadur Thapa som senere skulle bli hans fiende. Først da begynte makteliten å ta landsbykaren Chand fra Vest-Nepal alvorlig.

Ved valget i 1991 måtte Chand se i øynene et ydmykende tap. Uten lysning i sikte fikk RPP kun tre seter i parlamentet, mens NC og UML red på en popularitetsbølge. Men under valget i 1994 overrasket RPP alle, inkludert seg selv, ved å erobre 20 seter. RPP's formann Thapa var imidlertid forsiktig med å gi erkerivalen Chand for mange kort på hånden. Etter to mislykte mistillitsforslag mot Deuba, skrev pressen nylig: "Chand - en gang taper, alltid taper". Men Chand slo tilbake ved å samle tilstrekkelig støtte til å entre statsministerstolen nok en gang.

Hva er den nye regjeringens politikk?

Kathmandu, 10. mars 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)
Med utnevnelsen av Chand til statsminister, har støvet med ett slått seg grundig ned i den politiske vinduskarmen. Det er imidlertid vanskelig å spå hvilken politikk Nepal har i vente, for den nye regjeringsalliansen omfatter både venstresiden, høyresiden og et etnisk parti - alle med forskjellig ideologi og bakgrunn.

CPN-UML er kjent for sin motstand mot privatisering. Partiets minoritetsregjering (nov.-94 til sept.-95), avbrøt privatiseringsprosessen initiert av NC. UML igangsatte et populistisk økonomisk program, "Build-your-village-yourself", der hver Village Development Committee (VDC) ble tildelt noen hundre tusen rupies til utviklings tiltak. Likeledes fikk hvert medlem av Underhuset Rs. 250 000 til "utviklings tiltak" i sine valgkretser. I tillegg introduserte man et velferdsprogram der alle over 75 år mottok Rs. 100 i måneden. Som den største aktøren i den nye alliansen vil CPN-UML sette rammene, mens RPP og NSP vil søke å minimere kommunistenes dominans.

Høyre-partiet RPP omfatter tidligere panchayat-politikere som ble kastet under revolusjonen i 1990. Partiet har en nasjonalistisk profil og setter økonomisk liberalisme i høysetet. NSP er et regionalt parti med støtte hovedsakelig i Terai. De framhever økonomisk liberalisme, men krever stadig kvoter og andre spesielle og gunstige økonomiske ordninger for folk i Terai.

Lokalvalgene utsettes

Kathmandu, 3., 5., 6. feb + 10. mars 1997 (Av Post Reporter, Headline News, KTM Post)
I begynnelsen av februar besluttet regjeringen å utsette de planlagte lokalvalgene i Nepal med to måneder. I lys av regjeringsskiftet er det usikkert om utsettelsen fortsatt står ved lag. Informerte kilder sier at beslutningen ble tatt i enighet med daværende hovedopposisjon CPN-UML. Deuba's regjering har forlenget de lokalt valgte tjenestemennenes arbeidsperiode til juni. Etter gjeldende regler ender disses tjenestetid i landsbyenes utviklingskomiteer (VDC'er), kommuner og distriktenes utviklingskomiteer (DDC'er) i midten av april og Local Election Act krever at nye representanter da skal være på plass. De samme reglene gir imidlertid regjeringen anledning til å forlenge arbeidsperioden med ett år utover den femårs-perioden valgte representanter sitter i lokale organer, samt å utsette lokalvalgene i inntil ett år.

I tillegg til fare for lav valgdeltagelse i fjerne fjelldistrikter dekket av snø utover våren, var den planlagte desentraliseringsloven hovedårsak til utsettelsen. Deuba's regjering ønsket lovforslaget behandlet i parlamentets vintersesjon i mars - og vedtatt innen midten av april -, for deretter å gjennomføre valgene under det nye lovverket. Hvis valgene blir gjennomført under de eksisterende valgordningene, kan desentraliseringen ifølge Deuba bli flere år forsinket og dermed hindre reformer i lokalt styresett. I november offentliggjorde High Level Decentralization Coordination Committee (HLDDC) en rapport med anbefalinger om delegering av makt og om endringer i den lokale politiske organiseringen. En gruppe skisserer nå lovforslag på grunnlag av disse anbefalingene.

Representanter fra lokale organer ba nylig regjeringen om nettopp å utsette valgene. HLDDC anbefaler endring i valgprosedyrer, omorganisering av lokale myndigheter, samt økt makt og juridisk og økonomisk selvstyre for lokale organer. Dette har skapt forventninger hos lokalpolitikere. Både DDC'ene, kommunene og VDC'ene har insistert sterkt på å holde valgene etter at desentraliseringen og de nye valglovene er iverksatt.

Lokalt selvstyre foreslås styrket ved todeling av makten - bevilgende og utøvende - også på lokalt nivå. Øverste myndighetsperson i lokale organer skal velges blant lokale representanter. I dag har ikke valgte tjenestemenn lov til å fjerne hverken formenn i VDC'er/DDC'er eller borgermestere i kommunene via mistillitsvotum. Formenn og borgermestere har ikke anledning til å oppløse lokale organer og skrive ut til nyvalg lokalt. HLDDC anbefaler at slike parlamentariske prosedyrer gjøres gjeldende også på lokalt nivå. Ansvarsområdet til VDC'ene, DDC'ene og kommunene skal klargjøres, og man foreslår å gi dem anledning til å velge og iverksette utviklingsprosjekter, drive sykehus og helsesentre, samt godkjenne og drive skoler.

Alle de politiske partiene har vist interesse for å overlate mer makt, autoritet og ansvar til lokale organer. "I prinsippet har alle partiene sagt seg enige i at desentralisering er nødvendig for å gi mer makt til lokale organer og styrke lokalt selvstyre", sa Deuba's minister for lokal utvikling, Kamal Thapa, i begynnelsen av februar.

Etter dårligere resultat enn forventet i de nylig gjennomførte suppleringsvalgene, ønsker ikke NC å gå til valg umiddelbart. UML vil derimot at regjeringen skal holde lokalvalgene uten forsinkelse. UML vant tre av fem seter i suppleringsvalgene og seiret bl.a. i et tidligere sterkt NC-område.

UML ba regjeringen gå av

Sindhuli, 3. feb. og Kathmandu 6. feb. 1997 (Av Post Reporter, Headline News, KTM Post)
I februar ba CPN-UML-president og tidligere statsminister, Man Mohan Adhikari, regjeringen om å gå av ettersom den hadde mindretallsstatus. Han ønsket å danne en ren UML-regjering etter å gå inn i en koalisjon, men ifølge Adhikari var RPP-UML alliansen "et avsluttet kapittel". Enkelte RPP-ledere beskyldte UML for å bryte opp deres planlagte valgallianse, men Adhikari ville ikke ta på seg ansvaret for at RPP gjorde det dårlig i suppleringsvalgene.

"Dagens politiske situasjon er veldig flytende og mange NC-representanter har allerede erklært at de ikke vil støtte statsministeren ved et nytt mistillitsvotum", sa Adhikari i februar. UML besluttet å igangsette en kampanje mot regjeringen for å presse den til å gå av. Oppmuntret av gode resultater i suppleringsvalgene, gjenopptok UML sitt ønske om nyvalg. I et notat til statsministeren fordømte de beslutningen om å utsette lokalvalgene og omtalte det som konspiratorisk og et brudd med folkets rett til å stemme.

Hva skjedde i Nepals politikk?

Basert på Editorial, Kathmandu Post Kathmandu, 4. feb. 1997

I februar holdt Nepali Congress Central Working Committee (CWC) et møte som ga visse signaler om politiske tumulter i nærmeste framtid. For det første har suppleringsvalgene åpnet NC's øyne, selv om partiet vant to av de fem valgkretsene. Hvis suppleringsvalgene brukes som indikator, synes NC's sjanser i de kommende lokalvalgene heller dårlige. Dette er bakgrunnen for NC's politiske utspill som overgår selv UML's trekk den tiden de satt ved makten: NC søker å høste stemmer til lokalvalgene og vil ha mer tid på seg.

For det andre var møtet i CWC mer en øvelse i å svekke Deuba's posisjon, enn å fastlegge partiets framtidige kurs. Deuba ble ikke bedt om å søke parlamentets tillit, men å redusere kabinettet - hvilket vil si å sparke noen RPP-ministre, mest sannsynlig de fire omstridte som fikk igjen stillingene sine etter den siste mistillitsvoteringen i parlamentet.

Deuba's motspillere i CWC (Girija-fraksjonen) var vanskelige å takle for statsministeren. Partiet ville ikke la Deuba styre skipet, og avstanden mellom partiet og regjeringen var økende. Ripene forårsaket av den tidligere striden mellom Koirala-fraksjonen og Bhattarai's fraksjon - som kostet NC regjeringssposisjonen - var igjen synlige. Hvis Deuba ikke slanket kabinettet, kunne han ha en sjanse ved en eventuell mistillitsvotering, men samtidig økte muligheten for intern strid i NC. Dersom han ikke søkte parlamentets støtte, mistet hans regjering sin legitimitet i og med at kun to stemmer manglet på å få det siste mistillitsforslaget mot ham vedtatt. Hvis han derimot søkte parlamentets tillit, kunne partiet straffe ham for ikke å høre på dem. Det var ikke utelukket at Deuba kunne kastes av sine egne partifeller slik Koirala ble i 1994.

Den tredje utledningen fra CWC-møtet var at om Deuba hørte på partiet og avskjediget RPP-ministrene, ville regjeringen falle fordi NC mistet RPP's støtte. Da måtte nye politiske ligninger utarbeides om partiene ikke skrev ut til nyvalg. CWC ba alle politiske partier om å innlede en dialog om den kinkige situasjonen i landet uten at det førte fram. "Nøkkelen" i koalisjonen, RPP, ville føle det ydmykende å gi etter for NC's taktiske press. I realiteten kotte CWC's spill ned til å vise hvem som er sjef - parti eller regjering -, et fenomen som plaget også Koirala-regjeringen.

Siden gjeninnføring av demokratiet har partiene sjelden vist politisk modenhet ved å la nasjonale hensyn gå foran parti-interesser eller personlig vinning. RPP har nå fått støtte til en ny regjering som eventuelt kan bringe forandringer, men det er et åpent spørsmål om det vil stabilisere situasjonen. Partiene bør ikke, av kortsiktige partipolitiske hensyn eller av higen etter regjeringssposisjon, styre unna nyvalg.

Formell splittelse i RPP's studentorganisasjon?

Kathmandu, 6. feb. 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

National Democratic Students Union (NDSU), alliert med partiet Rastriya Prajatantra Party (RPP), synes å gå mot en formell splittelse ettersom rivaliserende fraksjoner konkurrerer om makten i unionen. Uddhav Thapa, leder for en av de rivaliserende fraksjonene, uttaler at hans gruppe vil holde separat generalforsamling i april for å velge nytt styre i NDSU. Dette trekket kommer etter at dyptgående uenigheter innen NDSU splittet unionen i to grupper etter organisasjonens generalforsamling i desember. Thapa's fraksjon nektet da å godkjenne det nåværende styret ledet av Rajendra Lingden. Lingden's fraksjon vant med knapp margin. Lingden har nære forbindelser til utenriksminister Prakash Chandra Lohani, mens Thapa er alliert med tidligere jordbruksminister Padma Sunder Lawati.

Sivile drepes - Amnesty bekymret

Kathmandu, 3. feb. og 10. mars 1997 (Av Post Reporter, Headline News, KTM Post)

En person er drept av maoistiske aktivister i Rolpa-distriktet. Formann i Uwa VDC Nepali Congress District Unit, Ramji Gharti, er rapportert drept av aktivistene mens han overnattet i Jaimkasia VDC sammen med noen kjente. Tyve maskerte og bevæpnede menn trengte seg inn i rommet på natten. Overfallsmennene bandt Gharti's venner, mens Gharti ble slept til hovedveien og drept. Politiet kjenner ikke gjerningsmennenes identitet. Noen timer før denne hendelsen ble en maoist drept av politiet i Seram VDC-5, der politiet åpnet ild mot en gruppe aktivister.

"Økende antall brudd på menneskerettighetene siden "Folkets krig" startet i fjor, representerer en forverring av menneskerettighetssituasjonen i Nepal", sier Amnesty International i en pressemelding. Både sikkerhetsstyrker og væpnede opposisjonsgrupper har begått stadig flere brudd på menneskerettighetene, inkludert tortur og tilfeldige drap av sivile, siden CPN Maoist i februar 1996 erklærte "Folkets krig" mot den sittende regjeringen. Nepals menneskerettighetssituasjon hadde forbedret seg voldsomt etter gjeninnføring av demokratiet i 1990, men nå oppleves en kraftig forverring. Minst femti personer er drept i det politiet omtaler som sammenstøt eller konfrontasjoner med maoist-aktivister. Amnesty mener imidlertid at politiet gjentatte ganger har begått drap under forhold der det ikke kan rettfærdiggjøres, og brukt drap som et alternativ til arrestasjon. Politiet har også stått for tortur, voldtekt, tilfeldige arrestasjoner og ubegrunnet forvaring. CPN Maoist er ansvarlig for minst tretten overlagte drap av sivile, inkludert medlemmer av politiske partier, avhoppere fra maoist-fløyen og antatte informanter.

Upadhaya mot korrupsjon

Kathmandu, 29. jan. 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Chief of the Commission for Investigation for Abuse of Authority (CIAA), Radha Raman Upadhaya (59), går nå ut i permisjon. Hans tjenesteperiode avsluttes i februar, men han håper å bli utnevnt for ytterligere en periode. Upadhaya har anklaget flere ministre og høyere tjenestemenn for korrupsjon.

Upadhaya startet sin karriere som reporter i Gorkhapatra og arbeidet senere som offentlig tjenestemann. Han har sittet i CIAA de siste seks årene, hvorav to som kommisjonens formann. Kommisjonen var i søkelyset bl.a. for noen måneder siden da den startet korrupsjonssaken mot daværende jordbruksminister Padma S. Lawati og flere ansatte i departementet. Anklagen gjelder medvirkning i korrupsjon under signering av kontrakter om import av kunstgjødsel. Både Lawati og de andre er midlertidig suspendert fra sine stillinger.

Upadhaya karakteriserer arbeidet i kommisjonen som svært interessant. Jobbens mindre lyse sider har vært å måtte granske tidligere kollegaer, med uvernskap som resultat. Det viktigste han har oppnådd er i følge ham selv å gjøre folket og opinionen klar over den økende korrupsjonen i samfunnet, samt å vise at det finnes botemidler for den.

Upadhaya mener svekking av moralske verdier og sosialt ansvar går hånd i hånd med voksende korrupsjon. Det sluses voldsomt i brylluper og ved andre tilstelninger der man kan "vise seg". Tidligere mente folk at det ville gå dem ille om de gjorde noe unikt, men nå prioriterer folk personlig vinning framfor tro og moral. Upadhaya minnes da folk i landsbyen arbeidet sammen om felles oppgaver som veibygging o.l. I dag har folk mistet fellesskapsfølelsen og venter på at regjeringen skal gjøre jobben for dem. De fleste er opptatt av å få mest mulig ut av dagens situasjon og søker jobber i det offentlige for å akkumulere egen velstand.

Jordskjelv i Kathmandu

Kathmandu, 3. feb. 1997 (Av Anjoo Pokharel, Headline News, Kathmandu Post)

Morgenen 3. februar ble søvnige Kathmandu-innbyggere vekket av et jordskjelv som målte 4,6 på Richter's skala, fulgt av et kraftigere skjelv (7,5) på ettermiddagen. Selv om dette var det syvende skjelvet over 4 på Richter's skala på fire dager, sier eksperter at skjelvene neppe indikerer et kommende stor-skjelv. "Vi kan ikke være 100% sikre, men et stort skjelv er lite sannsynlig i og med at vi nå er vitne til frigjøring av mindre mengder trykk over flere dager", sier det fra Department of Mines and Geology. Ifølge samme kilde har Kathmandu opplevd over 100 skjelv (medregnet de under 3 på Richter's skala) de siste dagene.

Lokalbefolkningen er imidlertid ikke beroliget. Enkelte har nå pakket varme klær, baby-mat og soveposer, og er forberedt på evakuering i tilfelle kraftigere skjelv. "La ekspertene si hva de vil - vi tar ingen sjanser." Det siste store skjelvet i Nepal var i 1988. 721 mennesker døde og 60 000 boliger ble skadet. Tusenvis av panikkslagne Kathmandu-innbyggere overmattet ved Tudikhel for å unngå skjelvet.

De siste dagers jordskjelv har medført skader hovedsakelig i form av sprekker i bygninger. Det gjelder bl.a. hus og klostre i Dhunche i Rasuwa-distriktet, samt hus i VDCene Dandagaon, Thulogaun, Haku og Lahare. Senteret for skjelvene antas å være i Rasuwa-distriktet. Nepal er jordskjelvutsatt og bør forberede seg på å minke effektene av skjelv. Et slikt tiltak har vært utarbeiding av byggeforskrifter, der bygningenes styrke er satt i hovedsetet, men loven er ennå ikke vedtatt i parlamentet.

Ansatte i Nepal Bank protesterer

Kathmandu, 5. feb. 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

I en rekke opphetede protester krever de ansatte i Nepal Bank å få en dialog med styret i banken. De ansatte har okkupert bankens kontorer og noen har startet en 30-dagers sultestreik. Fagforeningsledere sier at mye av konflikten kan løses hvis styret vil snakke direkte med dem.

Uoverensstemmelsen mellom ledelsen og de ansatte ble intensivert etter at banken reviderte lønningssystemet for et par måneder siden. Et bud får lønnsøkning på Rs. 85, mens daglig leder får Rs. 4 800 mer i lønn, noe som betegnes som urettferdig. Daglig leder sier at banken ikke neglisjerer sitt personale og at han gjør hva han kan for å løse konflikten. Han har formidlet de ansattes argumenter til styret, men foreløpig er ingen av partenes krav eller tilbud akseptable for den annen part.

Transportarbeidere protesterer

Kathmandu, 10. mars 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Transportarbeidere går nå inn i den tredje måneden med protester og krav om at myndighetene iverksetter transportreglene i den fire år gamle Vehicle and Transport Management Act. "Vi vil ha slutt på prat og forlanger en skikkelig dialog med myndighetene", sier presidenten i Independent Transport-Workers' Association of Nepal (ITWAN). Han legger til at deres protester ikke er politisk motiverte og derfor vil vedvare uavhengig av regjeringsskiftet.

Grunnsteinen lagt for Kali Gandaki-A

Syangja, 3. feb. 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Statsminister Deuba la nylig ned grunnsteinen til vannkraftprosjektet Kali Gandaki-A. Anlegget forventes ferdig innen 2005 og vil da forsyne det nasjonale ledningsnettet med 144 MW. Prosjektområdet er hovedsakelig i Syangja-distriktet hvor en dam skal bygges 500 meter nedenfor der Kali Gandaki og Andhi Khola løper sammen. Asian Development Bank og Overseas Economic Cooperation Fund, Japan, har bidratt med lån som dekker 70% av kostnadene. Resten skal finansieres av Nepal. Miljøaktivister har protestert mot de mulige sosiale, økonomiske og økologiske konsekvensene prosjektet har for de lokale.

USA interessert i Nepals vannkraft

Kathmandu, 31. jan. 1997 (Av Suman Pradhan, Headline News, Kathmandu Post)

Det amerikanske kraft-selskapet Enron Corp, som høsten 1996 meldte sin interesse for å utvikle Karnali-Chisapani vannkraftprosjektet, legger nå fram sine planer for Nepals regjering og opposisjonspartier. Enron fokuserer på tre punkter; marked for salg av kraften, finansiering og fordelene nedstrøms for den planlagte dammen. Selv UML-opposisjonen virket fornøyd med informasjonen. UML-politikere nevnte at ved å invitere UML til møtet, tok regjeringen ett skritt på veien mot å etablere nasjonal konsensus om Karnali-Chisapani prosjektet i Vest-Nepal.

Foreløpig har ingen andre selskaper meldt sin interesse for prosjektet. Det er dermed en viss fare for at Enron skal få Karnali-kontrakten på sine betingelser. Prosjektet er et av Nepals største og mest ambisiøse, og vil kunne generere nesten 11 000 MW fra Karnali-elven ved Chisapani. Enron har imidlertid ikke vist interesse for å utvikle hele potensialet; forslagene er foreløpig vage og kan dreie seg om alt fra 2 400 til 11 000 MW.

Enron anbefaler å selge kraften til India, men foreslår også eksport til Kina via høyspentledninger over Himalaya. Teknisk sett er det mulig, men spørsmålet er om det er økonomisk gunstig tatt i betraktning store tap ved overføring og andre kostnader. Salg til Kina kan bryte Indias monopol på kjøp av Nepals kraft. Jordbruksområdene nedstrøms for den planlagte dammen vil få visse fordeler, men India er uvilig for å betale for disse. Ved salg av kraft til Kina, er muligheten til stede for en enda strikere holdning fra Indias side.

Nepal søker utenlandske investorer til vannkraft

Kathmandu, 29. jan. 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Minister for vannressurser P.S. Rana har vært i Europa for å trekke investorer til Nepals potensielle vannkraftprosjekter. Rana besøkte flere byer i England og Tyskland i søken etter investeringer fra den private sektor til et dusin store og mellomstore kraftprosjekter i Nepal. Ett av disse er Arun-III som Verdensbanken nektet å støtte i august 1995, men som Nepals regjering likevel satser på å bygge ut med midler fra privat sektor. "Energien produsert i Nepal er en av verdens billigste og kan lett eksporteres til India eller andre nye markeder", sier Rana.

Nepals oljelagre forsinket

Kathmandu, 6. feb. 1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Jordskjelv eller flom kan skape like stor knapphet på oljeprodukter som handelskonflikten med India i 1989 gjorde. Etter handelskonflikten besluttet Asian Development Bank (ADB) å gi Nepal lån på 31.5 mill. US \$ for å sikre tilførselen av olje. Nepalesiske oljemyndigheter

skulle bygge opp lagerkapasitet for å kunne håndtere transportproblemer ved en eventuell framtidig konflikt eller naturkatastrofe, men i desember 1996 var bare 66% av lagertankene fullført.

Seiv Nepal Oil Corporation, den eneste importør og distributør i landet, innrømmer at dagens lagerkapasitet knapt dekker en måneds behov. Med fullføring av de planlagte lagertankene vil behovet kunne dekkes i 40-45 dager. Arbeidet startet for syv år siden og skulle vært ferdig i midten av 1992. Lagrene bygges ved Thankot, Amlekhgunj, Tribhuvan-flyplassen og Pokhara. I Pokhara er bare halvparten av byggingen fullført og det har vært mye politisk vingling. I juni 1996 besluttet ADB å kansellere assistansen til Pokhara-lageret og signaliserer nå en strammere linje overfor hele prosjektet.

Nesten fire millioner barn vaksinert mot polio

Kathmandu, 31.jan.1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Myndighetene har fullført andre fase av National Immunization Day (NID) og 3,9 millioner barn er nå vaksinert mot polio. Prosjektet karakteriseres som svært vellykket. Internasjonale donorer, bl.a. Rotary International, UNICEF, WHO, USAID, ODA, CDC og norske myndigheter, dekket NIDs totale kostnad på Rs. 140 millioner. Omtrent ett hundre tusen frivillige arbeidet i 20 000 vaksinasjonssentre spredt i hele Nepal. Målet er å utrydde polio innen 2000, hvilket vil kreve NID-programmer de neste to årene.

NGOer advarer mot pedofili i Nepal

Kathmandu, 12.des.1996 (Editorial, Kathmandu Post)

NGO'er engasjert i barns levekår advarer nå mot at Nepal synes å framstå som et paradys for pedofile. For ikke lenge siden ble to utlendinger, en brite og en danske, arrestert etter anklager om seksuelt misbruk av barn under 14 år. Den ene ble benådet som en en-gangs lovbyrter, den andre gikk fri mot kausjon. NGO'ene mener slike smutthull i systemet kan virke oppmuntrende for utlendinger hvis hjemland opererer med strenge regler og straffer for misbruk av barn.

Den fire år gamle Child Welfare Act stadfester at barn ikke skal brukes i "umoralske yrker", men begrepet er ikke nærmere definert. Dessuten er straffen liten; maksimum en kort periode i fengsel og bot på Rs. 10 000. Med strenge straffer i land som Filippinene, Thailand og Sri Lanka, kan Nepal være et attraktivt sted for pedofile. Pedofili-saker går i Nepal via Chief District Officer (CDO) før de eventuelt prøves i retten. En pedofili-anklaget kan være heldig å få saken henlagt eller avvist hos CDO. Enkelte tar nå til orde for å stramme inn lovverket og håndhevelsen av det, samt å rette oppmerksomheten mot sosiale og økonomiske forhold relatert til misbruk av barn. Blant den mest utsatte gruppen er gatebarna som man antar teller omlag 12 000. NGO'er arbeider godt på dette feltet, men de har langt fra kapasitet til å ta seg av alle.

Nepalesiske arbeidere i utlandet

Kathmandu, 5.feb.1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Tusenvis av nepalesere som arbeider utenlands er underbetalt og har svært lav levestandard. En nylig utgitt rapport viser skremmende tilstander for flere hundre nepalesere som arbeider illegalt i Malaysia, der Nepal ikke har diplomatisk representasjon. De siste årene har både faglærte og ufaglærte nepalesere reist i økende antall til andre

asiatiske regioner og til de oljerike Gulf-landene. Noen reiser via legale kanaler, mens mange smugles av ikke-autoriserte byråer.

Ifølge offisielle data reiste nesten 8 000 nepalesiske arbeidere til Midt-Østen og Øst-Asia i løpet av de siste fem årene, men det reelle tallet antas å være høyere. Ifølge Arbeidsdepartementet reiste 4 800 nepalesere til Saudi Arabia - den mest populære destinasjonen i Gulven - i samme periode. Departementet har identifisert tretten land som potensielle mottakere av nepalesisk arbeidskraft: Bahrain, Irak, Kuwait, Oman, Qatar, Saudi-Arabia, De Forente Arabiske Emirater, Brunei, Hong Kong, Malaysia, Saipan (øy øst for Japan, under amerikansk suverenitet), Singapore og Sør-Korea. Nepalesiske myndigheter har ingen offisiell avtale med Brunei, Irak, Malaysia eller Singapore.

Få fly i RA

Kathmandu, 5.feb.1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

En RNAC Boeing B-757 skal i mars til rutinemessig kontroll og vedlikehold i Guangzhou i Kina. Vedlikeholdet gjør at RA får ett fly mindre på sine internasjonale ruter, et problem for selskapet som allerede sliter med knapphet på maskiner etter at de i mai 1996 mistet en leiet Airbus som ennå ikke er erstattet. Flyselskapet eier for tiden to B-757 og leier en B-727 fra Jugoslavia. Problemet økes ved at India nylig gjentok sin trussel om å forby RA's flyvninger til Delhi med det jugoslaviske B-727. India krevet at flyet skal males med RA's kjennetegn. RA opplyser at de ikke vil benytte flyet fra april, da leiekontrakten går ut.

Høyere pensjon til ex-gurkhaer antydes

Kathmandu, 29.jan./3.feb.1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Statsminister Deuba har tatt opp ex-gurkhaenes situasjon i et møte med den britiske statsministeren. Saken er fremmet av Nepal Ex-Servicemens Association, som ønsker høyere pensjon, lik status som sine britiske kollegaer og at gurkhaenes familier skal kunne bo i Storbritannia. Den britiske regjeringen antyder nå at de vil øke pensjonene. Gurkhaene har vært en integrert del av den britiske hæren siden 1947.

Nye ambassadører

Kathmandu, 3.feb.1997 (Av Post Reporter, Headline News, Kathmandu Post)

Tre nye nepalesiske ambassadører er utnevnt: Foreign Secretary Kedar Bhakta Shrestha til Brussel, Joint Secretary Janak Bahadur Singh til Thailand og Dr. Santa Bahadur Basnet, tidligere Under Secretary, til Storbritannia. Ytterligere to ambassadørstillinger - i Bangladesh og Pakistan - blir snart ledige.

Turisme

(http://www.south-asia.com/dotn/tourisms.htm)

Antall turister til Nepal har vist jevn oppgang fra 6 179 i 1962 til 334 353 i 1992, for deretter å synke til knappe 300 000 i 1993. De 326 531 personene som besøkte Nepal i 1994 hadde et gjennomsnittlig opphold på ti dager og 89% av dem ankom Nepal med fly. Samme år ble det utstedt 76 865 trekking-tillatelser, hvorav 44 733 til Annapurna-området, 13 461 til Everest-området og 8 167 til Helambu/Langtang. Av 105 klatre-ekspedisjoner i 1994, nådde 63 målet. Ekspedisjonene omfattet 696 personer, hvorav 8 mistet livet.

Handel USA-Nepal

17. des. 1996 (Economy, Kathmandu Post)

USA er en av Nepals viktigste handelspartnere og transaksjonene reguleres med basis i Vennskaps- og Handelsavtalen fra 1947. Etableringen av US-Nepal Chamber of Commerce and Industry har bidratt noe til å styrke de økonomiske båndene, men det er fortsatt stort potensiale for økt handel. USA's Generalized System of Preference (GSP) gir tollfri tilgang til det amerikanske markedet for de fleste nepalesiske produkter. Tross USA's politikk om lav eller ingen toll på u-lands eksport til USA, faller nepalesiske tepper utenfor GSP i dag. Nepal ønsker sine tepper tollfri tilgang under GSP og mener kriteriene for slik behandling er oppfylt. Man har levert flere krav om dette til ulike relevante amerikanske organer uten å oppnå GSP-statusen.

Nepals totale handel med USA har økt voldsomt de siste tyve årene. Både på 80- og 90-tallet hadde Nepal overskudd i sin handelsbalanse med USA, mye takket være eksporten av ferdigsydde klær til det amerikanske markedet. I skatteåret 1994/95 importerte Nepal varer for 8.61 millioner US \$ fra USA, mens landet eksporterte varer til USA for 103.33 mill. US \$. I 80-årene utgjorde eksporten til USA mellom 19 og 29% av Nepals totale eksport. USA har de siste ti årene vært hoveddestinasjon for Nepals kleseksport (87-98% av denne).

I tillegg til klær og tepper, eksporterer Nepal frø, strikkegensere i ull, håndverksprodukter, sølvsmykker og andre sølvprodukter til USA. Nepalesiske nykommere på det amerikanske markedet inkluderer artikler som bomullshåndklær, frukt, te, lærvarer, soveposer og papirprodukter.

I 1986 inngikk de to landene en avtale om eksport av bomulls- og rayon-klær til USA. I forsøk på å beskytte den amerikanske tekstil-industrien fra billige utenlandske tekstiler, innførte USA kvoter for visse klesartikler. Seks prosent av kvoten for en kleskategori kan overføres til en annen kategori, og hvert år økes kvotene med seks prosent dersom man ikke inngår spesiell avtale om ytterligere økning.

Nepals relationer til Indien

- uregerlig lillebror eller historisk alliancepartner ?

Mogens Engelund

Nepal Vision, 4. årgang nr.2 Dec.1996

Det historiske udgangspunkt

Klemte inde mellem mastodonterne Indien og Kina syner Nepal ikke af meget på landkortet. At der i disse uvejsomme områder opstod et kulturelt højt udviklet landbrugssamfund, baseret på majsommelig tilpasning af menneske og natur, må aftvinge dyb respekt.

Gennem de seneste 3-4 årtusinder er der sket en indvandring i bølger hertil fra nordøst og fra sydvest, der gennem de senere århundreder er suppleret med indvandring fra specielt syd og i mindre udstrækning fra nord. Under disse processer har der udviklet sig en lang række etniske grupper med egne

kulturelle og sproglige særpræg.

Klemte inde mellem Himalayas bjerge i nord og de ufrugtbare men skovklædte Churia og Siwalik bakke drag mod syd udviklede det historiske Nepal sig i det smalle Middle Hills bælte. I Terai's sydlige lavlandsbælte udgjorde malariaen en begrænsning for bosættelse, der til dels sikrede landets indbyggere mod invasioner fra de i militært henseende langt stærkere naboriger.

Gennem en kombination af alliancer og militære konfrontationer opnåede hindugrupper fra vestlige dele af det centrale Nepal en dominans over store dele af Himalaya-regionen. En lang række småriger opstod som led i denne proces, og i 15-1700-tallet var det område, der i dag udgør Nepal, opdelt i omkring et halvt hundrede mere eller mindre selvstændige fyrste- & kongeriger. Det lille kongerige Gorkha fik en nøgleposition i den efterfølgende historiske udvikling, hvorunder et gradvist voksende antal naboriger blev underlagt Gorkha-kongen i kraft af alliancer og militære erobringstogter. Efter Gorkha-kongen Prithvi Narayan Shah's erobring af kongerigerne i Nepal dalen i 1768 blev det moderne Nepal grundlagt og Gorkha-rigets hovedstad blev flyttet til Kathmandu i den langt mere attraktive Nepal Dal, hvorfra landets nuværende navn har sin oprindelse.

Det uvejsomme terræn har godt nok gjort livet surt for nepaleserne, men samtidig medvirkede det til at holde landet fri for fremmed dominans. Derudover var det medvirkende til at den historiske handel mellem Indien og Tibet var totalt kontrolleret af rigerne i Kathmandu Dalen, som gennem

århundreder har udgjort det kulturelle centrum, hvortil overskuddet fra landområderne blev kanaliseret.

Det er karakteristisk, at de senere bosættelser af indiske tilflyttere i det malariabefængte Terai fik en nærmest kolonimæssig tilknytning til Kathmandu Dalen. Der skete en langt stærkere udbygning og beskatning af Terai's indvandrere end af befolkningen i Middle Hills. Denne favorisering af Middle Hills på bekostning af Terai kan fortsat konstateres, og den afspejler sig endog inden for den nepalesiske variant af kastesystemet, hvor specielt højkaster fra Middle Hills i rituelt henseende rangerer (sig selv) højere end "tilsvarende" grupper fra Terai.

Nutidens Nepal er på alle måder et produkt af sine historiske relationer med sine nabolande. Kulturelt, socialt og religiøst foregik der en omfattende integration i Kathmandu's etniske smeltedigel (hvor bl.a. Newarerne er et befolkningsmæssigt eksempel herpå) samtidig med at mange etniske grupper i landområderne opretholdt deres egen særpræg. Alt sammen forhold, der senere gjorde det vanskeligt at etablere en egentlig national sammenhængende samfundsstruktur. Det er således fortsat mindre end 60% af befolkningen, der har nationalsproget nepali som modersmål.

Fra isolation til moderne samfund

Det har været et af Nepals historiske problemer at overvinde en århundrede lang isolation, der først blev afsluttet med Rana-regimets fald i 1951. Nehru's regering indgik i Rana'ernes sidste trængselsår en handelsaftale med Rana'erne, som var et af de første skridt mod at ophæve isolationen. Under de

gentagne fornyelser af aftalen har Nepals regering gjort sig store anstrengelser for at ændre den, men den oprindelige aftales hovedprincipper er fortsat gældende.

Mens aftalen blev anset som en forudsætning for udvikling i 50'erne, har den gradvis udviklet sig til en hindring for Nepals økonomiske udvikling, først og fremmest på grund af en "åben grænse" mellem de to lande, med fri bevægelighed for de to landes indbyggere. I realiteten er der også en relativ fri bevægelighed for kapital og varer over den mere end 1200 km. lange grænse. Det har først og fremmest medført et inflow af indiske masseproducerede varer, der har gjort det vanskeligt at grundlægge en egentlig industriproduktion i Nepal. Derudover har det indebåret at en betydelig del af Nepals produktions- og handelsaktiviteter kontrolleres af indere og at overskuddet fra disse aktiviteter forsvinder til Indien.

Nepals geografiske placering har medført at Indien har været den primære handelspartner. Dette skyldtes ikke blot nærheden af det indiske marked, men også kvalitetsmæssige forhold. Eksportens dominans af landbrugsprodukter var i en form og af en kvalitet, det reelt ikke var muligt at eksportere til andre lande. Først med væksten i eksport af tekstilprodukter og specielt tæpper til USA og Europa fra midten af 80'erne er der en mindsket afhængighed af samhandelen med Indien.

Betydningen af relationerne mellem Indien og Nepal har vist sig tydeligst i krisesituationer, og forholdet mellem landene blev tydeligt skærpet når Nepals traditionelle selvstændighed skabte usikkerhed i Indien. Det har været

tydeligt, at Indien først og fremmest ønskede Nepal som en loyal og politisk stabil grænsestat. En selvstændig udenrigspolitik, der divergerede fra Indiens, blev accepteret i forhold til internationale konflikter, der ikke direkte påvirkede Indien (eksempelvis Cambodia og Afghanistan). Til gengæld har Indien været yderst følsom over for de nepalesiske relationer til Kina.

Prisen for Nepals selvstændighed kan generelt betegnes som en økonomisk underordning. Nepal historiske position i forhold til Indien har groft sagt haft en karakter, hvor Nepal har været udsat for kolonialismens ulemper, uden at få del i dens fordele.

Udenrigspolitisk har Nepal tilstræbt en neutral position uden at placere sig i modsætning til Indien. Kong Birendra fremkom under sin kroning i 1975 med et forslag om at erklære landet for "fredszone" og fik opbakning fra mere end 100 lande, men ikke fra Indien. Gradvis antog forslaget karakter af et mindre irritationsmoment over for Indien, som ikke kunne støtte forslaget på grund af Nepals strategiske position. Netop derfor udgjorde Nepals jævnlige flirten med Kina en voldsom provokation, selvom de kinesiske interesser i Nepal har været af et meget begrænset omfang.

Politisk relationer

Den politiske udvikling i Nepal har været meget tydeligt præget af relationerne til Indien. Først faldt det despotiske Rana-regime i 1951 efter et Indisk pres, der minimerede blodsudgydelserne. Et kortvarigt forsøg med demokrati efter indisk forbillede blev standset af kongen i 1960. Efter

indisk accept blev de politiske partier forbudt, og der blev etableret en styreform baseret på lokalt demokrati, hvor den centrale magt blev opretholdt hos de traditionelle magtgrupper og den fortsat enevældige konge. De indiske ønsker om politisk stabilitet var stærkere end løfterne til de politiske partier om at styrke Nepals unge demokrati. Mange politiske ledere måtte atter drage til Indien i eksil.

Panchayat styret var på grund af den voksende bistand fra de vestlige bistandsorganisationer i stand til at manifestere en stadig stærkere selvstændighed i forhold til Indien, som nåede sit toppunkt i slutningen af 80'erne. Krav om arbejdstilladelser for udenlandsk arbejdskraft - herunder indere - og specielt køb af et mindre parti brugte kinesiske våben fik bægeret til at flyde over i en situation, hvor landene var ved at genforhandle handels- og transitafterne.

Med blot et par ugers varsel iværksatte Indien i 1989 en handelskonflikt, der virkelig satte Nepals afhængighed af Indien i perspektiv. Kun som følge af en voldsom aktivitet inden for donorkorpset undgik Nepal at bukke under for det indiske pres. Indiske forhåbninger om at fremme et politisk opgør med Panchayat styret lykkedes ikke. De illegale politiske partier ønskede ikke et opgør baseret på indisk støtte. Derimod krævede de at blive inddraget i løsningen af konflikten med Indien. I takt med at månderne gik, voksende problemerne i specielt byområderne som følge af handelskonflikten, og især manglen på olieprodukter resulterede i prisstigninger og mangelsituationer. Kun fordi Panchayat styret ikke ønskede at dele

den politiske magt med de politiske partier og inddrage dem i løsningen af konflikten foregik der i 1990 et kort succesrigt opgør for genetablering af en demokratisk styreform.

Der var næppe indiske interesser af nogen afgørende betydning involveret i opgøret med Panchayat styret i 1990. Derimod fik det nepalesiske Kongresparti stor støtte fra sit indiske søsterparti under den langvarige valgkamp op til det efterfølgende demokratiske parlamentsvalg i 1991 og senere også i 1994. Kongrespartiet ønsker at fremstå som Nepals nationale masseparti. Men det er en vanskelig udfordring at tilvejebringe politisk stabilitet inden for Kongrespartiets rammer, når den samlede venstrefløj har en lige så stor vælgeropbakning som Kongrespartiet. Det er også svært opretholde illusionen om at være et masseparti, når man som flertals-regering (91-94) ikke kan opretholde flertallet i Parlamentet, og derefter taber valget til kommunistpartiet UML (94). Selvom det senere lykkes at vælte UML-regeringen (95) sætter det uvilkårligt yderligere skår i massepartiets image at det herefter er nødvendigt at indgå i en koalitionsregering i bestræbelserne for at tilbage-erobre den politiske frontposition (95-96).

Økonomiske relationer

Set i et samlet perspektiv har Nepal historisk opretholdt politiske manøvre muligheder, så længe landet ikke agerede i direkte opposition til de indiske interesser. Økonomisk forekommer der rent statistisk en øget samhandel med andre lande end Indien. Men på trods af tallene for udenrigshandelen så øges de økonomi-

ske bindinger til Indien. En voksende tilknytning til verdensmarkedet indebærer nemlig samtidig stærkere

bindinger til den økonomiske udvikling i Indien. Bistanden udgør trods sin størrelse kun en del af de samlede økonomiske inputs til udviklingen, først og fremmest i form af offentlige initiativer. Men uanset oprindelsen af de finansielle ressourcer, tager stort set alle private initiativer deres udgangspunkt i den udviklings- og teknologiforståelse, der har fælles udgangspunkt med Indien.

En række bistandsfinansierede udviklingsinitiativer i Nepal forekommer at have større og bredere tilslutning end i Indien, ligesom der i kraft af den langt senere udenlandske påvirkning af de lokale udviklingsprocesser i Nepal fortsat eksisterer en mere upåvirket opretholdelse af den traditionelle viden (der dog er hastigt på retur). Men mens de nepalesiske projekter er stærkt bistandsafhængige eksisterer der i Indien en større og historisk forbundet tradition til at iværksætte lokale initiativer end det er tilfældet i Nepal. Indiens længere udviklingsproces har derudover skabt en langt større uddannelsesmæssig ballast, som det vil tage en årrække at indhente i Nepal.

De begrænsede naturressourcer har hæmmet en nationalt baseret økonomisk udviklingsproces. Vandkraftpotentialet er blandt de få ressourcer der ikke er mangel på, men en udnyttelse til el-produktion i større skala er afhængig af eksport af hovedparten af den producerede elektricitet til det indiske marked. Indien har ingen reservationer på import af elektricitet fra Nepal, blot Indien får lov til at bestemme prisen.

Når dertil lægges investeringskrævende anlæg for at imødegå uønskede miljømæssige konsekvenser, har det vist sig meget vanskeligt at udnytte Nepals egne vandressourcer i stor skala. Nepals egen strategi var baseret på primært at udnytte de nationalt kontrollerede vandressourcerne og først på et senere tidspunkt at indgå i forhandlinger med Indien om at udnytte den vandrige grænseflod mod vest, Mahakali. Men miljømæssigt begrundet modstand mod Arun-projektet i Øst-Nepal kombineret med indiske lavpristilbud på import af el fra Nepal gjorde Arun-projektet urentabelt og projektet er nu skrinlagt af donorerne. Efterfølgende har Nepals regering for kort tid siden opnået det krævede to trediedeles flertal fra Parlamentet til en aftale om fælles indisk-nepalesisk udnyttelse af Mahakali-flodens vandressourcer, netop det projekt det var planen at vente længst muligt med. Denne kovending er et godt eksempel på, hvorledes Indien ikke ønsker at give køb på sin magtposition i regionen, samtidig med at Indien med denne aftale giver Nepal et ligeligt økonomisk udbytte, på trods af relativt mindre investeringer. Den miljølobby, hvis aktiviteter var medvirkende til at Arun-projektet blev skrinlagt, har det ikke på samme måde været muligt at aktivere mod den rent indisk-nepalesiske aftale. For Indien er relationerne mellem Indien og Nepal et bilateralt anliggende, som ikke skal underlægges de internationale bistandsorganisationers indblanding, og i dagens demokratiske Nepal udviser de politiske partier ikke samme entydige sammenhold som det var tilfældet under Panchayat-styret, hvilket ikke i politisk-taktisk henseende har styrket Nepals styrkemæssige position i forhold til "storebror" Indien.

Opsummering og perspektiver

Den selvstændighed som gradvis udviklede sig i Nepal under Panchayat-styret, førte til skærpede politiske konfrontationer ikke blot mellem de to lande, men også internt i Nepal. De mest betydningsfulde politiske partier var nemlig grundlagt i Indien, hvor også specielt det nepalesiske Kongresparti har sine politiske forbilleder. Den gradvist voksende økonomiske selvstændighed, som Panchayat-styret stod for, førte nærmest pr. automatik til øget afhængighed af international bistand, hvad der på lang sigt isolerede de traditionelle magtgrupper i Kathmandu. Mangelfuld uddelegering af ansvar og beføjelser førte til en situation, hvor ineffektivitet blev stadig mere fremherskende inden for den offentlige forvaltning. Samtidig blev det stedse vanskeligere for donorerne at opnå de ønskede reaktioner ved at påpege uhensigtsmæssighederne gennem de officielle kanaler.

Derfor kom demokratiseringsprocessen også som et tilbud til donorerne, som herefter lettere har kunnet fremkomme med langt tydeligere krav til styrkelse af effektiviteten inden for projektmanagement og den offentlige administration generelt.

Kongens hidtidige enevælde blev afskaffet som led i demokratiprocesen, og Paladsets tidligere meget omfattende administrative apparat blev derefter stort set opløst. Den politiske struktur er nu splittet op i en række centre med forskellige magtpositioner. Demokratiet som en platform for politiske magtkampe er under udvikling, skønt den formelle lighed, der udgør et af fundamentene for "vores" udformning af demokratiet, er underlagt en kompleks struktur af uligheidsformer, der

giver visse grupper en fødselsbestemt (kastemæssig) fortrinnsstilling. De traditionelle magtgrupper eksisterer således fortsat, men er nu også splittet op i medfør af deres tvungne tilpasning til den demokratiske struktur. Denne udvikling skønnes at skærpe de politiske modsætninger mellem de historisk dominerende grupper i bakkeområdet (fra især Kathmandu Dalen) og de mest magtfulde grupper i Terai. Disse modsætninger har hidtil kun vist sig i begrænset omfang, da det i vid udstrækning er lykkedes de traditionelle magtgrupper fra bakke-området at opretholde de væsentligste dele af deres overordnede politiske og økonomiske magt og indflydelse. På trods af den demokratiske struktur, almindelige valgret og hemmelig stemmeafgivning har højkasterne ikke blot opretholdt sin uforholdsmæssigt store andel af pladserne i parlament og regering, men også været i stand til at opretholde ubalancen mellem bakkeområdet og Terai.

Den historiske undertrykkelse af Terai's befolkning forekommer dog trods alt gradvist løsnat som led i alle disse processer, med det resultat, at Terai uvægerligt vil få en voksende politisk betydning. Terai, der i forvejen besidder Nepals største økonomiske potentialer vil også trække det politiske centrum mere i sydlig og sydøstlig retning. Der er næppe tvivl om at dette samtidig vil indebære en stærkere formel og informel integration med den økonomiske udvikling i Indien. Disse tendenser vil formentlig også påvirke den sociale og politiske udvikling generelt, og kan måske indebære voksende modsætninger til specielt de dele af den nepalesiske befolkning, der ikke ønsker denne integration med udviklingen i Indien, specielt de mange etniske grupper. ■

A Trekking Peak - By any Other Name

The single biggest climbing accident in the Nepal Himalaya just took place on a 'trekking peak'. What's in a name...

by Bill O'Connor

HIMAL Nov/Dec 1994

The tragic accident on Pisang Peak (6091m) in the Manang Himal during the 1994 post-monsoon season in which eleven climbers were killed highlights the dilemma of calling a Himalayan mountain a 'trekking peak'. The name seems to imply something non-technical, as if they were suitable for non-mountaineers without an experienced, qualified mountain guide to lead and look after them. It is a name that seems to suggest that they can be climbed by any strong walker—not so. The truth is they are all serious undertakings and given the wrong conditions or lack of skill can be as difficult and dangerous as any other Himalayan mountain.

I have never felt easy about the term 'trekking peak'. In the introduction to my book *The Trekking Peaks of Nepal*, I stated it was a misnomer and that *Non-Expedition Peak* or *Himalayan/Alpine Peak* would be better alternatives to distinguish these mountains from the higher *Expedition Peaks* like Ama Dablam, Everest, Annapurna and Makalu which are open to mountaineers, at a price. Expeditions to these higher peaks demand a liaison officer, sirdar and a lot of bureaucratic hassles. The joy of the trekking peaks is that they are ideally suited to small groups wishing to enjoy some interesting climbing, perhaps doing a new route, at relatively low cost, without a lot of red tape.

The trouble is that the 18 trekking peaks (first opened in 1978 by the Nepal Mountaineering Association, NMA) are often confused in the minds of trekkers

and commercial trekking companies with high viewpoints found on many of the great treks; of instance Gokyo Ri and Kala Pathar on the Everest trek, and even Poon Hill on the Annapurna circuit. These are in fact low summits, hills really, not peaks at all, and are invariably the highlight of a trekker's achievement. These hills are often erroneously referred to as 'trekking peaks' but are of course no more than fantastic viewpoints where goraks scrounge particles from packed lunches.

Those from a non-mountaineering background continue to publicise trekking peaks as suitable for strong walkers. Certainly, there have been plenty of non-climbers getting to the top of Island Peak, Tent Peak, Chulu East, Mera and Pisang. I know, because I have guided some of them. In recent years with the growth of commercial expeditions, even Everest has attracted non-climbers to its summit.

Off-Piste

The fantastic increase in the number of trekkers in Nepal since the peaks were first opened has produced a highly competitive scene in the commercial trekking market. The best companies

which pioneered the trekking routes carefully planned their itineraries to ensure the health, safety and enjoyment of trekkers and used skilled professional staff to guide them.

Things have changed. I now see too many agencies offering trekking peak climbing which have little understanding of mountaineering. They imply in their literature that the ascent of an Island Peak, Tent Peak, Ramdung or Paldor is well within the grasp of a fit walker and often include them in ill-conceived itineraries that allow little time to acclimatise and even less for poor weather or difficult snow conditions.

Many would-be trekking peak climbers remind me of skiers who have learned their skiing within the safe environment of well-groomed slopes. Protected from the real mountain environment by the lift company and the resort managers, they need only consider what to wear and when to stop for lunch; they remain shielded from danger. Occasionally, they duck under the ropes and find themselves off-piste and out of their depth in 'real snow' and a savage environment.

It is the same on the trekking peaks. They may seem small in the context of an 8000er, but by most standards they are very high. All are glaciated and exposed, which makes them serious. Combine all of these factors and you have real mountains that demand mountaineering decisions that only experienced climbers can make. True, some of the peaks involve little technical climbing by their 'via normale', other than to crampon along an exposed arete or kick steps up a steep slope—simple skills. But that is only part of the game. What about crevasse rescue, avalanche assessment, altitude, and the myriad of other obstacles that are part and parcel of high mountains?

Many trekkers beguiled into going

for a peak on their trek of a lifetime have never considered the risks and the consequences of high altitude mountaineering. It's a serious game, one of the most serious that climbers play and one that the epithet 'trekking peak' dangerously disguises.

Commercial companies and many trekkers seem to have missed the point and real pleasures of the trekking peaks. They arrogantly approach them as though they are little more than bumps along the way. In fact, they offer a wonderful opportunity to enjoy some affordable Himalayan climbing amongst the finest mountains in the world—surely this is what the NMA realised when they made them so easily available. The trekking peaks also hold the potential for new route exploration at an altitude that will allow technical climbing of high order. New routes on Kwangde, Lobuje, Mera and Kusum Kangguru have shown this, and some of world's best climbers have taken full advantage of the no-fuss and low bureaucracy climbing they offer. Jeff Lowe, Doug Scott, Reinhold Messner and many other famous mountaineers have attempted new routes on trekking peaks, not always successfully. But that is the nature of mountains and adventure—the outcome is never certain which is why they are so desirable, so addictive.

Of course, even on the best run expeditions—and every trip to a trekking peak is an expedition—things can go wrong, errors can be made and a price has to be paid. Perhaps it is time for a rethink; perhaps accessibility has made us complacent. Perhaps it is time for a change in the name? Perhaps trekking agencies should re-evaluate what they have on offer, the staff they employ, and the serious nature of Himalayan climbing—even when it is only a 'trekking peak'.

B. O'Connor is an International Mountain Guide (UIAGM) who has been on 24 climbing expeditions to Nepal and written two books on mountaineering and trekking in the country.

The tragedy continues

Lopsang Jangbu Sherpa killed on Everest

Climbing Magazin
November 1 - December 15, 1996

Photo: Keith Mark Johnson

I got the call Friday: Lopsang Jangbu Sherpa, the Sherpa who figured heroically in last spring's Everest epic, was dead, killed in a September 21 avalanche. Lopsang was attached to a German expedition attempting the west face of Lhotse, and, along with Sherpa Dawa and Frenchman Yves Bouchon, was swept away by an avalanche while approaching the South Col separating Everest from Lhotse.

Some people enter your life like a divine light, giving inspiration, hope, and faith. Lopsang was one of those rare individuals. His giggly, gold-toothed laughter, his caring eyes, sweet voice, and gentle way with my children — I can't replace any of that.

Lopsang was all that was good in people: truthful, heroic, generous, comical, gentle, and outrageous. I felt safe next to him, ready to take on the world. Now he's gone.

Lopsang was 23 and had already summited Everest four times, three without supplemental oxygen. Given that he had only been climbing three years, his Himalayan exploits were extraordinary. Besides Everest, he had been on 10 major expeditions and climbed Broad Peak, Cho Oyu, and a peak he considered his most dangerous summit, Lang Dong Lidu. Had Lopsang been a white man he would have been marketed by the press as one of the top Himalayan climbers of all time. But, since he was a Sherpa, we only know of him because of his struggle to save Scott Fischer on Everest.

Because of Lopsang's outstanding work habits, abilities at altitude, and willingness to help others, Fischer valued Lopsang immeasurably. Tragically, the public's memory of him will be the slanderous versions in *Outside* and on the ABC and NBC specials. As it stands, no one got the facts straight. Never was it mentioned that on the day prior to the summit bid Lopsang had hauled 80 pounds of gear to Camp Four, and that 40 of those pounds were Sandy Pittman's satellite telephone and personal gear. Nor was it mentioned that he had given his personal oxygen bottle (which he packed in case of trouble) to Pittman so that she could continue to the summit. It was Lopsang who fixed his ice axe and a length of rope at a dangerous section on the descent and waited until all members had descended his line. And when Fischer fell ill on the descent, it was Lopsang who dragged and carried his friend until he was stopped by an insurmountable rock band. All this for \$1650.

Like any 23-year-old super athlete, Lopsang was competitive and wanted to be famous. His goal was to climb Everest 11 times without oxygen. In Nepal, he was a national star, honored by the king and queen. He was Buddhist, an only child, and didn't drink or smoke.

As I struggle with the loss of Lopsang, it becomes clear that the exploitation of the Sherpas has reached a limit. Paid peanuts to perform the most dangerous work on earth, they are also held responsible for our mistakes. Maybe Lopsang's death will unleash the voice of his proud people and cause us to appreciate them for the work they really do.

Keith Mark Johnson, with Elizabeth Hawley

Barn på veiarbeid i Nepal

Barn av jordløse indiske landarbeidere jobber 16 timer i døgnet på veianlegg i nabolandet Nepal for litt over tre kroner dagen.

Pokhara, Nepal

Ansiktet hans er svart av sot etter enda en 16 timers arbeidsdag på veianlegget, på «turistveiene», som de kalles. Men Prem Pashawan er helt uberørt av spørsmål om livet som barnarbeider:

– Alle mine venner arbeider, svarer 14-åringen. – Hva skulle jeg ellers gjøre?

Sammen med et dusin andre ungdommer som alle kommer fra den fattige, nord-indiske delstaten Bihar, jobber Prem på et veianlegg i Pokhara, en by som er et kjent turistmål i Nepal og ligger ved

foten av Anapurna-fjellene i Himalaya.

Ungdommene er bragt til Nepal av en privat entreprenør, men arbeider for kommunen. De knuser stein og blander asfalt som legges i byens gater.

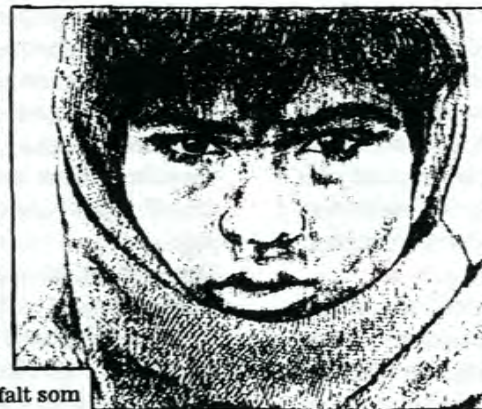
Netto lønn er 25 rupier, tre kroner og 25 øre, dagen.

Ifølge FNs barnefond, UNICEF, arbeider minst hvert fjerde barn mellom 10 og 14 år i den fattige verden. De fleste jobber mer enn ni timers dag, og tre fjerdedeler av dem jobber seks dager i uken, eller mer.

UNICEF forteller at barnarbeiderne oftest koster arbeidsgiverne bare halvparten

11. FEBRUAR 1997

Aftenposten

«Barna fra Bihar jobber for mindre enn noen nepaler ville gjøre»

Anonymt medlem av bystyret i Pokhara

av hva voksne gjør. Barna er dessuten mye lettere å ha med å gjøre; de jobber ofte under ekstremt vanskelige eller farlige forhold uten å stille spørsmål ved det.

I Pokhara legges veianleggene ut på anbud. De entreprenørselskapene som importerer barnarbeidere fra India, kan som regel komme med la-veste anbudssum.

– Nepalske entreprenører kan ikke konkurrere med indiske barnarbeidere, sier et medlem av bystyret som bare ville uttale seg om han fikk være anonym. – Barna fra Bihar jobber for mindre enn noen nepaler ville gjøre.

Siden indere kan reise inn og ut av Nepal uten å vise pass, er det ingen sak å importere den unge arbeidskraften. Og ungdommene står på; det

gjelder å bli fort ferdig med jobben så de kan komme seg hjem til India.

De alle fleste av disse barna er analfabeter. Nesten in-

gen av dem har gått på skole. Vintermånedene tilbringes på anlegg i Nepal. Resten av året jobber de sammen med sine foreldre. De

eier ikke jord selv, og livnærer seg som landarbeidere på store plantaser og gods.

Nepalene får tak i barnarbeiderne via godseierne. Ungene får selv aldri se lønningssposen. Når de er på veiarbeid, beholder entreprenøren halvparten for å dekke «kost og losji». Resten betaler han til godseieren, som igjen betaler foreldrene, forteller en av entreprenørene, Ambika Sahani. (AP)

Et Tibetansk flygtningecenter i Nepal

Grete Bregengaard

Nepal Vision, 4. årgang nr. 2 Dec. 1996

Den tibetanske kultur lever endnu i flygtningecentrene i Nepal. Kvinderne bærer deres traditionelle, sribede forklæder og flygtningecentrene fremtræder som små tibetanske samfund. Jeg befinder mig i Tashiling i Pokhara, et af nepals 13 flygtningecentre, med ca. 600 flygtninge, hvoraf godt 50% er under 14 år. Kun 25% er tilbage af de oprindelige flygtninge fra flugten i 1959. Der kommer stadig godt 200 flygtninge til Nepal, hver måned.

Tilbage til Tibet ?

Familierne lever i etværelses hvidkalkede rækkehuse. De store familier har to værelser. Ca. 50% af de 20.000 eksiltibetanere, der bor i Nepal, forbliver i flygtningecentrene for gennem sammenholdet at bevare deres kultur, sprog og religion. 98% af samtlige eksiltibetanere er indstillet på at vende tilbage til Tibet, dersom Dalai Lama kan blive deres leder. Det drejer sig på alle områder om at være så veludrustet når den store dag kommer. 17% af nepals eksiltibetanere er beskæftiget med landbrug, forretning og industri. 82% er lønarbejdere.

Stor værdighed

Der er stor aktivitet rundt omkring på flygtningecentret, der skal kunne klare sig økonomisk. Centrets håndværk forhandles de fleste steder af kvinder fra små boder. "Only have a look" lyder det fra de smilende kvinder, når jeg går forbi. Hver lille bod er en selvstændig

enhed, der betaler leje til centret for leje af pladsen. Alle jeg møder er rene og velplejede og ansigterne afspejler venlighed og imødekommenhed. Ingen farer anmasende eller tiggende rundt.

Mine forældre var nomader

Midt på dagen besøger jeg centrets administrationsbygning. Alt ånder ro og fred, her er varmt, og vinden vifter svalende. Grupper af kvinder sidder og småsnakker samtidigt med, at deres hænder er travlt beskæftiget. Under et halvtags sidder administrationens mænd med deres frokost-te, men ved min tilsynkomst rejser en af dem sig og spørger, om han kan hjælpe mig. Det er centrets økonomiske leder, en smilende og beleven mand i 30'erne. Jeg bliver vist ind på kontoret, hvor der bliver serveret tibetansk te. Han begiver sig til at forklare om forholdene på centret. Også hans egen livshistorie får jeg.

Han er 33 år, opvokset her og har fået sin økonomiske uddannelse i Indien. Han er gift og har 3 børn og vil gerne have flere. Endvidere beretter han om sin families flugt i 1962: "Mine forældre var nomader i Tibet og flygtede med tre børn over Mustang til Nepal. Jeg var kun 1 år og kan intet huske. Selve flugten varede 6 måneder, og af den gruppe vi flygtede sammen med, døde mange undervejs af udmattelse, sult og sygdom. Min fars forældre var forblevet i Tibet.

Da vores familie var blevet etableret i

Tashiling centret, tog min far tilbage til Tibet for at hente min farmor, da min farfar var død. Dette var sidste gang vi så far, som jeg aldrig har kendt. I løbet af de næste 10 år havde vi en vis form for kontakt med far, idet vi gennem nye flygtninge modtog småpakker fra ham, men så hørte det op. Min storebror rejste til Tibet for at finde ham, men måtte opgive på grund af ukendskab til ruter og forholdene i Tibet. Vi er alle overbevist om, at far blev dræbt af kineserne".

Hjælp fra tæppevæverierne

Lige ved siden af administrationsbygningen ligger centrets tæppevæveri med 100 tibetanske og nepalesiske vævere. Tæppeindustriens store udvikling skyldes delvis de tibetanske flygtninge, der har medført traditionen fra Tibet, og videreudviklet den i Nepal. Ingen af de tibetanske væverier benytter børnearbejdskraft, hvilket jeg på skoler og væverier fik bekræftet. Børnene skulle gå i skole og få en uddannelse. Mange af tæpperne bliver solgt til udlandet og centret får 25% af fortjenesten. Garnet til vævningen bliver indfarvet på centret og lange tøjsnore var fyldt med garn, der var hængt til tørre. Ved tørrepladsen sidder der en gammel mand og kone og vinder garn op i store nøgler. De er nok ikke de eneste, der har den beskæftigelse.

Skole og SOS børnehaven

Også en skole og en børnehaven doneret af SOS findes der. Skolen har 200 elever fordelt på 6 årgange. Der gives dagligt 8 lektioner, bl.a. i de obligatoriske fag, tibetanske sprog, kultur og religion. Allerede fra 1. klasse undervises der i

engelsk, nepalesisk og tibetansk, med hvert deres alfabet - ret imponerende. Skolen har mange fritidsaktiviteter, så børnene ikke render på gaden i fritiden. Det er en dejlig skole med en god atmosfære. Mange af børnene får en videre uddannelse og en del rejser til indiske uddannelsessteder. Børnehaven er ydstyrmæssigt meget lig en dansk børnehaven, så jeg ville ikke have bekymringer med at sætte mine børn i den. Også en erhvervsskole findes der.

Klostrenes vigtige betydning

Et tibetansk flygtningecenter er utænkeligt uden et kloster og tempel. På vejen til klosteret ligger en stupa omkranset med bedeflag og manisten. Rundt om den kønne klosterbygning går ældre mænd og kvinder med deres bedemøller i den ene hånd og bedekransen med de 108 perler i den anden, samtidig med, at de mumler deres bønner.

Klosteret er ikke overvældende stort, men er forsynet med tankhaer og religiøse figurer. Midt i alteret er der et stort fotografi af Dalai Lama. Munke i deres røde koster kommer og vil gerne snakke, nogle taler udmærket engelsk.

Jeg var i forbindelse med flere centre, klostre, skoler, væverier, forretningsindehavere mv. og oplevede en selvopholdelsesdrift og optimisme som overraskede mig meget og gav mig stor respekt for dette flygtningefolk fra "Verdens Tag". Et folk i eksil, der siden 1959 har kunne bevare deres kultur og sammenhold. Kun fremtiden vil vise om verdenssamfundet vil blive så human, at mennesker kan vende hjem til det sted, hvor de hører til og leve i overensstemmelse med deres kultur. ■

PÅ VERDENS TAK

Nepal en delegasjonsreise verd

Av FRED ANSTEM

NORSK SKOLEBLAD NR. 2 - 1997

Vi er kommet til Nepal som på sanskrit betyr – mer eller mindre fritt oversatt – «foten av gudenes bolig».

Og andektighet er vel det rette ordet den norske delegasjonen fra NL Hedmark sitter igjen med etter oppholdet like før jul.

Det er fire tillitsvalgte fra Norsk Lærerlag Hedmark som har fløyet halve jorda rundt for å besøke landet «on the top of the world».

Nepal har to lærerorganisasjoner: NL ønsker sammenslåing

De sang riktignok den internasjonalt kjente fagforeningssangen «United we stand» under medlemsmøtet som ble holdt mens den norske delegasjonen var i Katmandu.

Og de mente det de sang, for lærerne vet at det er bedre med en stor og sterk organisasjon og ikke to svake i et land der fagforeningsrettigheter ikke står høyt i kurs hos myndighetene.

At rundt 100 lærere fra begge organisasjonene i Nepal møtte opp, var i så måte et bevis godt nok. På under en dags varsel kom de til The Teachers House – kjøpt av Norsk Lærerlag – for å høre på hilsner fra den norske de-

Det er fylkesleder Aud E. Wasa, landsstyreprerentant og delegasjonsleder Per Martin Pettersen, FØ-leder Solveig Bratlie og lokallagsleder i Kongsvinger, Paul Inge Tønseth.

Det skulle vise seg å bli en stor opplevelse.

Vi får oppleve samhörighet med de nepalske lærerne, nepalesisk vennlighet overfor yrkesbrødre og -søstre fra – en i ordets rette og i overført betydning – annen verden.

legasjonen og selv stille spørsmål om norske forhold.

Hjelp fra Norge

De to lærerorganisasjonene, Nepal National Teachers Association (NNTA) og Nepal Teachers Association (NTA) skrev følgende i en pressemelding like etter besøket fra Norsk Lærerlag Hedmark:

«The relation between the Nepalese teachers and the Norwegian teachers has

been for more than seven years, and NL has been assisting us working together, and finally creating a favourably environment for unity in the days to come.»

...«The main purpose of their visit was to make contacts and to exchange information, to strengthen the ties between colleagues in the east and the west.»

Nærmest krig

– For bare fem, seks år siden, fortalte generalsekretær Sagar i NTA, – snakket vi ikke sammen. Mest av alt ønsket vi i NTA å kvele NNTA – og dermed også deres medlemmer. Og de hadde det på samme måte.

Å besøke hverandres kontorer var det i hvert fall ikke snakk om. For å være helt ærlig så var det nærmest krigstilstand mellom lærernes fagforeninger.

Det må i denne sammenheng sies at NNTA, som ble stiftet i 1979, har kommunist-bakgrunn, mens NTA ble oppfordret av dagens regjeringssparti, det konservative Kongresspartiet, til å stifte ny lærerorganisasjon i 1990.

– Litt etter litt, og ikke minst med hjelp fra Norsk Lærerlag, og etterhvert også NL Hedmark, har vi kommet på bedre tanker.

– Vi kan ikke si hvor feilen ligger, den fins sikkert på begge sider. Men en ting er helt sikkert, NNTA og NTA

må snart bli en organisasjon. Den skal bli stor og den skal bli slagkraftig.

Foren eder!

Den norske delegasjonslederen, Per Martin Pettersen, var ikke snauere da han på medlemsmøtet hilste forsamlingen med følgende ord:

– Vi har våre problemer i Norsk Lærerlag. Dere har deres i

NNTA/NTA. Jeg tror vi har mange utfordringer felles.

Helt siden NL Hedmark startet samarbeidet med Nepal i 1994, har vi beundret det arbeidet dere gjør.

Skal det bygges et demokratisk samfunn, må folk utdannes. Lærere har en viktig rolle i dette arbeidet. Da trenger man også en sterk organisasjon som kan forhandle og samarbeide med de demokratisk valgte myndigheter.

Og Pettersen fikk full oppbakking, ikke minst av generalsekretær Thapa i NNTA. □

En langsiktig prosess

Fylkeslederen i NL Hedmark, Aud E. Wasa, har besøkt Nepal to ganger før, så hun vet godt at det har skjedd framskritt i sammenslåingstanken.

Den har økt enormt bare de siste par årene. Likevel, det å realisere drømmen vår – og nå også deres – blir en langsiktig prosess, sa hun etter medlemsmøtet.

– Mens grasrota, medlemmene rundt omkring, prøver å skyve på for å få til en sammenslåing, er problemet mest av alt nåværende ledere.

– Jeg skulle nesten si heldigvis, det holdes kongress hvert år i Nepal, og derfor kan sammenslutningsinteresserte

ledere bli valgt. Det er tross alt en grense for hvor lenge Norsk Lærerlag kan presse på for å få en stor og sterk organisasjon med til sammen 120 000 medlemmer.

I dag er 60 000 lærere medlemmer NNTA, og det samme antallet har NTA.

Det sier i alle fall lederne i de to organisasjonene. Om de har medlemsregister og dermed oversikten i vanlig forstand er en annen sak. □

Mangler kvinner i ledelsen

– Ledelsen i de to nepalske lærerorganisasjonene har alt for få kvinner, sier Aud E. Wasa.

Mye skyldes manglende vilje hos de mannlige lederne. Samtidig er det dårlig med kvinnelige lærere, og de engasjerer seg lite i tillitsvalgsarbeidet. De må først få lov av mannen sin, og det er nok helt sikkert en bøyg for mange kvinner.

Totalt sitter det 30 personer i de to landstyrene, der kvinnene utgjør bare fire tilsammen. Det er selvfølgelig en alt for svak representasjon.

Derfor prøver vi å skyve på ved hjelp av kvinnekurs.

Det kan forresten nevnes at vi i nærmeste framtid skal holde et likestillingskurs for både menn og kvinner.

Lang reise

En liten episode fra fjorårets kvinnekurs sier noe om engasjementet:

– Andre dagen oppdaget jeg to godt voksne kvinner, der særlig den ene var furet, værbitt i huden. De satt langt bak i salen og var nylig ankommet.

Først tenkte jeg at de kanskje kom innom for å få seg en matbit, men senere fikk jeg vite at den eldste passet barnet mens moren deltok på seminaret. De holdt til langt oppe i fjellene, og moren hadde ingen til å passe ungen mens hun var i Katmandu.

Først hadde de gått i to dager, deretter to dagers bussreise – tilsammen fire dager, bare for å delta på kvinnekurset. Det viser engasjement og ikke minst interesse, sier Aud E. Wasa. □

Skolesystemet delvis privatisert

Nepal er kontrastenes land, selv skolene jobber ut fra ulike forutsetninger. Årsaken er privatisering av skoleverket.

De offentlige skolene kalles gjerne «governmental», og her er ytre og indre fasiliteter gjerne gamle, trange og loslitte. Lite blir gjort for å bøte på manglene.

– Privatisering av skoleverket er økende, understrekes det fra autorisert hold.

– Men det får heller stå sin prøve. Verre er det at kvaliteten i offentlige skoler raser nedover.

Egenhendlig

Nå fins det flere grunner til at skoler privatiseres. En lærer vi møtte var plutselig sagt opp fra jobben i offentlig skole, og hva var da mer naturlig enn at han skapte sin egen arbeidsplass?

Med privat skole og 100 nepalske rupis – ca. 10 kroner – per måned fra hver enkelt elev, kunne han tjene nok til livets opphold.

Det vil si at 12 prosent av barna kom fra fattige familier, og de slapp å betale.

For øvrig betaler småskolebarn 200 rupis i måneden, mens de eldre må ut med 300.

I «governmental schools» beta-

ler man ingenting. Alt, bortsett fra skoleuniformene, er gratis.

Flint møte

Den norske delegasjonen fikk «audiens» både hos statsminister og undervisningsminister.

Det kom fram at 14 prosent av nepals nasjonalbudsjett går til utdanning.

Likevel vet vi at analfabetismen holder seg på et høyt nivå. Ser vi bort fra byene, er over 60 prosent analfabeter. Blant kvinnene når tallet 80 prosent, noe som skyldes «drop-out» for skolejenter langt ned i barneskolen. Hvis de i det hele tatt får noen skolegang!

Myndighetene – og deriblant statsminister og undervisningsminister – sa at undervisningen var et satsingsområde i Nepal.

Vi nikket og var svært enige. ■

DØTRE TIL SALGS

I Indias horehus står småjenter på rad og rekke. De er kommet hit fra nabolandet Nepal, solgt av fattige familier som ikke makter å brødfø sine døtre. Ombyes horegater er åsted for en tragisk og livsfarlig sex-handel. Mange av kundene er hiv-smittede menn som tror de blir helbredet ved å ha sex med en jomfru.

FKST: RUCHIRA GUPTA OG CARROLL DUNHAM

OVERSATT AV ELI STANGVIK

Henne, Nr. 1 feb. 1997

Min mor solgte meg til en agent som bodde like nedenfor oss, forteller Ghita. Hun var den gang 13 år, og ble fraktet til en bordell i Bombay, hvor hun ble voldtatt gang på gang for å bli «mer føyeelig». Her måtte hun betjene 10-15 menn om dagen.

– Men jeg ble syk da jeg var 18. Legen sa jeg hadde hiv. Madammen betalte bussbilletten hjem. Da jeg kom hjem til Katmandu, ville ikke min mor slippe meg inn.

Ghitas foreldre benekter at de solgte datteren, de hevder at hun reiste for å få seg jobb. Ingen tror dem. Sosialarbeideren som fulgte Ghita da hun ville reise tilbake til barndomshjemmet forteller:

– Jeg sa til Ghitas foreldre: «Se meg inn i øynene. Jeg kommer ikke til å glemme dere. Hvis jeg hører at flere av døtrene deres er blitt solgt, sender jeg politiet etter dere! Skjønner dere det?»

De bare lo.

Sexhandelen med barn skyter i været blant annet på grunn av aids-trusselen. Sex med barn er sikrere sex.

– En ung jomfru oppnår høyest pris, sier Ratna Tamang, som eier en bordell i det beryktede Kamathipura-området i Bombay. Hun er rask til å tilføye at hennes etablissement ikke har noen barn; «siden det er ulovlig».

Prostitusjon er ikke i seg selv ulovlig i India, men det er derimot handelen med kvinner og prostitusjon av mindreårige.

Det er derfor eierne av horehusene sperrer dem inne og gjemmer dem, for så å tilby dem til særlig betrodd kunder. Som et resultat av dette blir barna i årevis holdt innesperret som dyr i bur. Når de endelig får en mulighet til å komme ut, har de ofte mistet all selvtillit og tør ikke å forlate rommene sine. Dette låser dem fast i en ond sirkel av avhengighet, som få makter å bryte ut av.

Shashikala (12) som ble reddet under et politiraid i Kamatipura, blunket mot lyset som en liten kattunge da hun for første gang kom ut av bordellen. Da den lille, radmagre piken med skjevt smil ble sluppet fri etter tre års fangenskap, var hun avhengig av alkohol og hasj. I tillegg hadde hun en kjønnssykdom, og kroppen var full av infiserte skabbsår.

Hele den første uken etter at hun forlot bordellen, ville Shashikala tilbake til «tante», og nektet å snakke med noen på krisehjemmet.

Shashikala var ni år da hun ble solgt for 1500 rupier (260 kroner) av sin svoger fra byen Melamchi vest i Nepal.

– Han sa at jeg skulle bli med en venn av ham for å jobbe i Bombay, forteller Shashikala.

– Først ble jeg fraktet med buss til Gorakhpur. Der ble jeg låst inne på et rom med blå vegger og rødt lys i to uker. En dame lærte meg å legge make-up. Jeg fikk en egen leppestift. Så ga mannen fra Katmandu meg til en veldig stor mann. Han snakket ikke nepali. Han hadde et veldig bredt belte.

«En dame kom inn i rommet og sa at jeg måtte gå bort til ham. Hun sa hva jeg skulle gjøre og ble der for å instruere meg. Han var veldig tung. Jeg skrek, men da slo han meg med beltet sitt. Jeg blødde veldig mye.»

Shashikala har opplevd så mye traumatisk at hun bare får fram smilet når hun har en malerpensel i hånden. Hun kan sitte og male i timevis uten å merke at tiden går – noen ganger den samme blomsten om og om igjen. Det er ikke mye hun vil fortelle om hva hun har opplevd:

– I Bombay var tante veldig snill. Ingen menn slo meg. Noen ganger gav de meg litt penger som jeg kunne kjøpe sukkertøy for. En gang kjøpte jeg også en plakat som jeg fikk lov til å henge opp på veggen. Jeg hadde ofte feber. Da sa tante at jeg ikke trengte å møte menn. Jeg lekte mye med sønnen hennes. Han var tre år. Jeg vil tilbake til ham, sier hun.

Sharada var ni år da faren hennes solgte henne for 90 kroner til mannen fra Bombay. Han spurte om hun hadde lyst å oppleve den spennende storbyen hvor alle filmene kommer fra. Hun takket ja.

Første stopp var en bordell i Gorakhpur, den indiske grensebyen langt nord i landet. Her fikk hun et brutalt møte med framtiden som ventet. Deretter ble hun sendt til Bombay og Pila House – et av byens mest forfalne horehus. Sharada ble plassert i et lite rom hvor det kun var en liten vindusglugge med jerngitter foran. På den ene veggen hang en kalender med et bilde av fjell.

I 15 dager ble hun slått og pisket, helt til hun gikk med på å betjene kunder. Klokken 03.00 hver natt ble hun tvunget til å sminke seg og sette seg for å vente. I løpet av en arbeidsøkt tok hun gjennomsnittlig imot seks menn, hver til 60 rupier (cirka 10 kroner). De neste fem

årene så hun aldri noen penger – ikke for arbeidsgiveren hadde tjent tilbake de 90 kronene han investerte da han kjøpte henne. Hun var konstant syk, men ble bare sporadisk fulgt til en lokal kvakksalver.

Nå er Sharada 17 år og en slave av prostitusjon. Hver natt står hun og lener seg mot veggen i de dunkle, møkkete korridorene i Pila House sammen med de andre jentene. Ansiktene er nifst vakre, men sminket som om de skulle delta i en pornofilm.

– Jeg sender 1000 rupier (170 kroner) til min familie i Nepal hver måned. Noen ganger sender jeg også en video av meg selv med beskjerer. Vi har mange budbringere som vi betaler en liten sum for å ta med penger og beskjerer til familien hjemme, sier hun.

Sharada har ikke vært i landsbyen sin, som ligger like ved Nepals hovedstad Katmandu, siden hun forlot den for åtte år siden. Hun har heller ingen planer om å vende tilbake. Hva skulle hun gjøre der?

Hun har en sønn på to år. Og tuberkulose. Og er hiv-smittet.

«Jeg kan godt dø for min egen del, men jeg skulle ønske at sønnen min fikk vokse opp et annet sted.»

Om hun insisterer på at kundene bruker kondom?

– Nei, for hvis jeg begynner å snakke om kondomer, vil kunden med én gang spørre meg om jeg er syk. Og jeg har ikke noe annet å forhandle med enn kroppen min, sier hun nøkternt.

Sharada kommer fra Sindhupalchowk-regionen i Nepal. Foreldrenes hus er ett av de få i landsbyen med bølgeblikktak og radio. Når vi kommer dit, sitter broren og spiller kort i et tehus like ved, mens faren ligger og sover. Moren jobber på markene. Både broren og kameratene er skeptiske til oss og våre spørsmål.

– Hva er problemet? spør den unge mannen når vi konfronterer ham med det

faktum at hans søster jobber som prostituert i Bombay.

– Nå bidrar hun i det minste med noe til familien. Naboens datter er akkurat kommet tilbake fra India etter 18 år. Hun hadde med seg 25 000 rupier (4350 kroner) i kontanter og 140 gram gull! skryter Sharadas bror.

Sharadas familie tilhører en etnisk gruppe som kalles Tamang. For dem er det kulturelt akseptert at man reiser utenlands for å tjene penger. Mennene har tradisjonelt søkt arbeid som vaktmestere eller voktere. Jentene fra dette samfunnet ble tidligere valgt ut av Nepals kongehus som konkubiner til hoffet. Dette var en stor ære for foreldrene, fordi det innebar at de kunne leve i relativ velstand. Da systemet med kongelig beskyttelse opphørte, ble disse familiene et lett bytte for menneskehandlere.

Regionen er viden kjent for å forsyne de indiske storbyene med sexarbeidere.

«Landsbyene har få jenter mellom 14 og 30 år. De er blitt solgt av sine familier, eller har latt seg lokke av storbyens glans og utsiktene til en fast inntekt.»

Eieren av et lite tehus i landsbyen Ichowk, hvor det nesten ikke er noen jenter mellom 13 og 20 år igjen, sier til oss at det er farlig å peke ut hvilke hus som har jentene sine i Bombay.

– Men du kan trekke dine egne konklusjoner ut ifra den iøynefallende forekomsten av bølgeblikktak, stålinventar, redskaper, radioer og båndopptakere. Hvor skulle de ellers få pengene fra? sier han.

Sindupalchowk-regionen har ingen sveier eller biler, ikke elektrisitet eller innlagt vann. Skogødeleggelsen er nærmest total, og bare en svært liten del av jorda kan dyrkes. 50 prosent av barna under 5 lider av alvorlig feilernæring. Derfor er menneskene her et lett bytte for sexhandelen. Tall viser at minst

20 000 av Bombays cirka 100 000 prostituerte kommer fra avsidessliggende, fattige fjellandsbyer i Nepal.

Landet er blitt et av de mest attraktive for sexhandlere i Sør- og Vest-Asia. Tenåringsjenter selges i dag til indiske bordeller for gjennomsnittlig 6400 kroner, ifølge en meget erfaren polititjenestemann i Bombay.

– Men prisen blir høyere hvis jenta kan bli eksportert til Vest-Asia.

6400 kroner er mye penger i et land som regnes som ett av de fattigste i verden.

– Man må ikke glemme livet i landsbyen, sier Kusum, en 40 år gammel bordellmamma i Bombay.

– Som liten måtte jeg gå i fire timer for å hente brensel og vann i skogen. Vi hadde aldri nok mat, og siden jeg er jente var jeg alltid den som fikk sist, som vår tradisjon tilsier. Jeg matet geitene, plantet korn og hvete. En datter er bare en gjest i sine foreldres hus før hun gifter seg og blir en del av ektemannens husholdning.

Min far solgte meg. Jeg var bare 14. Jeg ante ikke engang hva prostitusjon var. Men jeg visste at livet i landsbyen var vanskelig. En slektning tok meg med til denne bordellen, og jeg har vært her siden. Jeg reiser hjem én gang i året, under festivaltiden, men jeg er blitt byjente. Jeg kunne aldri reise tilbake til landsbyen for godt. Der er det for mye lidelse forbundet med bare det å overleve.

Det finnes ingen pålitelige opplysninger om hvor mange barn som blir tvunget inn i den indiske menneskehandelen. En oversikt fra 1991, som ble publisert i magasinet India Today, anslo at det fantes mellom 40 000 og 50 000 barneprostituerte i landet. I dag sier aktivister at virksomheten har eksplodert og at tallet ligger nærmere 250 000.

En stor andel av disse barna kommer fra Nepal. Totalt cirka 153 000 nepalske jenter befant seg på indiske bordeller i 1990, og siden den gang er minst 5000 flere mindreårige blitt eksportert hvert år, forteller en representant for «All

Nepal Women's Association». En tilfeldig undersøkelse i Bombays beryktede gate Falkland Road, hvor bordellene ligger på rad og rekke, avslørte at de fleste jentene ble lurt eller tvunget inn i fornedrelsen. Som Sharada sier:

«Ja, jeg var fattig. Og ja, jeg hadde lyst å reise til Bombay. Men jeg var ni år! Faren min fortalte meg ikke hva som ventet meg da han sendte meg av gårde.»

Mehrunissa (40), som vi møter i slumdistriktet Bhandrup, savner livet i landsbyen – selv om hun vet at hun er for gammel til å arbeide på markene i Nepal. Hun har vært prostituert og drevet bordell i Bombay i over 20 år. Nå har hun gjort det til sin livsoppgave å ta seg av de prostituertes forsømte barn.

«Jeg er så dårlig etter mange illegale aborter at jeg kommer til å dø snart. Min eneste drøm er å hjelpe disse barna til et bedre liv enn jeg har hatt selv. Jeg elsker dem mer enn mine foreldre noen gang elsket meg.»

Jobben som Mehrunissa gjør, er viktig. Man anslår at 98 prosent av barna til prostituerte i Bombay vil følge i sine mødres fotspor.

De nepalske jentene er spesielt etterspurt fordi de «er så likeframme, har så lett for å underordne seg og er så ærlige».

– Vi liker å handle med jenter fra Nepal fordi vi får en bedre pris for dem. Det sies at nepalske jomfruer kan kurere aids, sier en mellommann fra den nord-indiske staten Bihar.

– Nepalske piker foretrekkes også av Bombays sex-mafia fordi de er hinduer, sier en tilhenger av det pro-hinduistiske partiet Shiv Sena som vi møter i Bombays horestrøk.

På grunn av den politiske makt-

kampen hvor mafiaen er sterkt involvert, lukker mange øynene for den pågående mennesketrafikken med hinduiske piker. Det gjør det stadig lettere for sexhandlerne å jakte på nye piker i Nepal. Den lange, åpne grensen mellom de to landene utgjør få hindringer.

Politikerne lukker øynene, og får muskelhjelp og utpresningspenger fra mafiaen som takk for hjelpen. Det hjelper dem med å vinne valgene og bevare kontrollen over gatene. Slik opprettholdes og utvides den viktige transportåren mellom nepalske landsbyer og bordellene i Bombay, og strømmen øker – i den grad at tilbudet ofte overskrider etterspørselen. Noen ganger står jentene hele natten på utkikk etter kunder, og prisene blir lavere etter som tiden går. Den harde konkurransen som krever at man har et mest mulig variert tilbud, gjør det stadig vanligere å handle med barn.

– Unge nepalske piker er i skuddet på grunn av deres eksotiske, orientalske utseende og lyse hud, sier Shankar, en sexhandler som driver stort og som har et reisebyrå i Bombay som skalkeskjul for sin virksomhet.

Shankars mor er nepalsk og driver en bordell i Bombay. Han reiser til Nepal og flyr ut jenter fra landsbyene med løfter om penger og luksus. Gjennom private dekkoperasjoner som gjennomføres ved hjelp av en rekke mellommenn, får han fraktet hele laster med jenter over grensen til India.

Økt arbeidsløshet, fattigdom og ren og skjær grådighet oppmuntrer skruppelløse nepalske foreldre til å selge sine døtre til sexindustrien. For Gajendra, en far fra Nuwakot-distriktet i Øst-Nepal, ble fristelsen for stor:

«Jeg hadde tre døtre. Den ene sendte jeg til en venn i Bombay. Med pengene jeg mottar, har jeg råd til å kjøpe meg en tv.»

Menneskehandlerne som trafikkerer ruten Nepal, Myanmar og Bangladesh til India og så til Dubai, har etablert et sinnrikt system med kjeder av mellommenn. Det inkluderer organisatorer i avsidesliggende landsbyer, meglere som bringer jentene til indiske storbyer, grensepolitieiere av bordeller og transitt-hus, samt deres medsammensvorne. Langs hele ruten har man en serie med mektige beskyttere som vanskelig lar seg identifisere.

Satellittbyer i de indiske statene Bihar og Uttar Pradesh, byer som Begusarai, Dhaulpur and Gorakhpur, er markedscentre for transporten av jenter fra Nepal og Bangladesh. Etter at de er blitt skyssert over grensen, blir de rett og slett auksjonert bort. Deretter blir de tatt med av neste runde av mellommenn til New Delhi og Bombay, hvor de blir solgt til bordeller. En bordellmamma i Delhi sier:

«Prisene varierer i henhold til tilbud og etterspørsel. I turist-sesongen går de opp.»

Menneskehandelen har blomstret opp samtidig som det har vært vanskelig å få rensket opp i regionale lover som skal bidra til å beskytte kvinner. Dette har sex-mafiaen visst å utnytte til sin egen fordel. Erfaringen til en polititjenestemann som arbeider ved Jognai-grensen i Bihar, er typisk:

– En gang prøvde jeg å redde noen barn fra å bli fraktet av gårde. Men innen én time ble jeg oppringt med beskjed om øyeblikkelig å levere fra meg jentene.

Telefonen kom fra en høyere polititjenestemann i Katmandu.

– Hvis ikke regjeringen kjører en hard linje, er det lite vi kan gjøre, sier politimannen.

Durga Ghimire, grunnleggeren av et jord-, skogbruks- og helsekooperativ i Nepal, har angrepet problemet på en annen måte; ved å starte ved grasrota og jobbe seg oppover.

– Det er enormt viktig at jentene blir klar over det helvete som venter dem i Bombay. Det kan stoppe jenter i å bli lurt av gårde, sier Ghimire.

En annen politikk er å gi foreldrene en inntektskilde i landsbyen hvor de bor. Derfor er det satt i gang inntektsskapende programmer i de områdene som er spesielt utsatt.

Landsbyutviklingsrådene i Lumle og Kaski, like ved den viktige nepalske byen Pokhara, har lyktes i holde jentene hjemme. Eldre kvinner i disse landsbyene har dannet mødregrupper som jobber med å få i gang utviklingsprogrammer for landsbyene sine. Kvinnene har lansert et skogplantingsprosjekt, kampanjer mot alkoholisme og spillemani, og har utarbeidet vanningsplaner. I Kaski går neste prosjekt ut på å bygge en brolagt gate mellom landsbyen og hovedveien.

– Jeg er overbevist om at økt levestandard er den eneste måten å få stoppet slavehandelen på. Og jeg vet at noe så enkelt som en ordentlig vei ville gjøre mye også, sier Ghimire.

Anuradha Koirala, som driver et krisehjem for jenter reddet fra Bombays prostitusjonsmiljø, mener at det også er viktig å få endret de tradisjonelle holdningene til kvinner:

«Vi lever i et land hvor et menneske er villig til å ofre et annet for et par rupier. De sulter. Og ingen har noe imot å ofre jenter – som befinner seg på den absolutte bunnen i samfunnet vårt. De er også de mest sårbare.»

– Det verste er at ikke engang kvinnene selv forventer noe bedre. Det sier litt om hvor dårlig selvbilde de har, sier Koirala.

Jentene må reddes raskt for å begrense skadevirkningene, for en stor andel av de prostituerte er hiv-positive. Den anerkjente legen dr. I.S. Gilada, kjent som kondom-doktoren, gjør en utrettelig innsats med å behandle sexarbeidere i

Bombay:

– Foruten kjønnssykdommer, tuberkulose, hepatitt og kronisk feilernæring er hiv nå blitt en økende risikofaktor, sier han.

– Virusene kan innebære en dødsdom på mer enn én måte: Når en kvinne har utviklet aids, blir hun en belastning for sine omgivelser. Mange blir kastet ut av bordellene, eller utsettes for enda verre ting. Kvinner er blitt funnet drept på Bombays jernbanespor, med ansikter lemlestet til det ugjenkjennelige, slik at de vanskelig kan identifiseres. Og det er nettopp det som er målet. Obduksjon avslører at de var hiv-positive.

Med få ressurser og lite penger opererer Anuradha Koirala på egen hånd med å overvåke sextrafikken – som en egen avdeling innen politiet. Hun følger opp ledertråder, møter informanter, arresterer korrupte tjenestemenn og arbeider med å rehabilitere kvinner som reddes ut av prostitusjonen. For sexhandlerne utgjør hun en stor trussel; ikke bare fordi hun stikker kjepper i hjulene for deres virksomhet, men fordi hun ikke lar seg skremme og dermed blir et forbilde for andre som vil ha slutt på den nedverdiggende handelen

med mennesker.

Koirala har allerede sørget for å sette to av Nepals største menneskehandlere bak murene, og hun oppmuntrer kvinnene som er under hennes beskyttelse til å anmelde sine overgripere.

I Maiti Nepal, krisehjemmet som hun driver, bor det 45 barn. Noen av proteksjeene hennes har fullført skolegangen. En har fått jobb som lærer, mens en annen har åpnet et tehus i Katmandu. Men alt er ikke bare fred og idyll. Halliker har prøvd å snike seg inn i huset for å lure med seg jentene tilbake. Koirala er mest lei seg for dem som reiser frivillig.

– Det er de som har solgt sine liv. Bordelleierne gir dem litt penger som de kan sende hjem til familien sin, og så føler de seg ansvarlige. Noen av dem blir også oppgradert til luksushorer, sier hun.

Koirala er blitt tilbudt bestikkløse for å slutte med sitt arbeid og føye seg pent inn i korrupsjonskjeden. Da bestikkelsene slo feil, ble hun truet på livet. Men hun nekter å gi opp:

«På kort sikt er den eneste veien ut av denne mørke verden av trusler og fornedrelse å se framover. Her er fortiden et ikke-tema. Vi snakker bare om framtiden.»

Bombays pulserende hores-
trek omsetter for bortimot 1,3
millioner kroner om dagen.

Kjøpmennene
er mafiaen, mens varen som
tilbys er ung kjøtt. Prisen er
én dollar for et nummer.
Kjøperne i denne blomstrende
sexindustrien er for en stor
del de fem millioner løse-
arbeiderne som strømmer til
Bombay på jakt etter arbeid.
Til tross for aids-trusselen går
forretningene som normalt på
Falkland Road, selve
nervesenteret i det beryktede
Kamathipura-distriktet.

I 1991 ble det anslått at det
fantas cirka 45 000 barne-
prostituerte i India. Aktivister
mener at tallet i dag ligger
nærmere 250 000. Nepalske
jenter utgjør en stor andel av
disse, og hvert år eksporteres
cirka 5000 barn til India.
De fleste er bortført eller solgt
av mennesker som sto dem
nær.
Menneskehandelen er blitt en
lucrativ og stadig viktigere
inntektskilde i Nepal, hvor en
tenåringsdatter kan selges for
1000 dollar (6400 kroner).
Mulighetene til å ha sex med

små barn lokker bortimot
25 000 vestlige turister til
Asia hvert år.
Frykten for aids har ført til
økt etterspørsel etter yngre
jenter på Bombays bordeller.
Seksti prosent av sexarbeiderne
i Kamathipura-distriktet
i Bombay har fått diagnosen
hiv-positive. Ingen andre
steder i verden er andelen
hiv-positive like stor. På
grunn av den omfattende
handelen med nepalske jenter
antas det at Nepal vil bli det
land i Asia med størst andel
hiv-positive før år 2000.